

Stichting het Utrechts Landschap
JAARVERSLAG 2021

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
BESTUURSVERSLAG	3
JAARREKENING	
Balans	54
Staat van baten en lasten	55
Kasstroomoverzicht	57
Toelichting op de balans	66
Toelichting op de staat van baten en lasten	74
Toelichting bezoldiging	83
Ondertekening jaarrekening door de Raad van Toezicht en de directie	86
OVERIGE GEGEVENS	
Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	87
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	88
SPECIFICATIES	
Tabel toelichting bestedingen	91
Overzicht gemiddeld jaarlijks beleggingsrendement	92

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.²

VOORWOORD

In dit jaarverslag is te lezen dat we in 2021 – ondanks corona – ontzettend veel hebben bereikt voor natuur, landschap en erfgoed. De activiteiten buitelen over elkaar heen en de veelheid en diversiteit is verrassend. Van dagelijks natuurbeheer tot de eerste digitale versie van de Utrechtse Natuurdagen voor een breed publiek. Van de aankoop van hectares nieuwe natuur tot de monitoring van de effecten van ons beheer. Het vergde veel flexibiliteit van mijn 53 collega's om hun werkwijze steeds aan te passen aan de corona-regels. Ook onze 785 vrijwilligers – die keer op keer stonden te trappelen om te beginnen – maakten steeds opnieuw een afweging van wat mogelijk was binnen de richtlijnen van de overheid.

Tegelijkertijd zagen we het enthousiasme en de steun voor ons werk groeien: we kregen meer Beschermers, een groter netwerk van Bedrijfsvrienden en stimulerende samenwerkingen met overheden, fondsen en organisaties.

Ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen, is in onze provincie veel gaande. Afgelopen jaar hebben we ons meer dan ooit gericht op de behartiging van de belangen van natuur en landschap en op beleidsbeïnvloeding. Vaak trokken we ook samen met onze 'Oostbroekpartners' op om dat te realiseren. De zachte waarden die de kern vormen van onze doelstelling verdienen een stevige stem.

Saskia van Dockum
directeur-bestuurder

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.³

ROBUUST NETWERK

Het Nederlandse landschap, en zeker ook het Utrechtse, is het resultaat van een voortdurende wisselwerking tussen mens en natuur. Zo hangt de hoge biodiversiteit van Park Vliegbasis Soesterberg nauw samen met de militaire geschiedenis van het gebied. Ook liggen vlakbij de natuurlijke uiterwaarden van de Nederrijn de heideterreinen van de Heuvelrug, een cultuurlandschap bij uitstek. Zo zijn bij ons natuur, landschap en erfgoed onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Verwerven en veilig stellen

Door het verwerven van gronden en historische gebouwen wil Utrechts Landschap haar natuur- en erfgoednetwerk versterken. In 2021 hebben we 4,3 hectare aangekocht in de polder Bolgerijen (Vianen). Het agrarische weiland grenst aan het natuurgebied dat al in ons eigendom is. De komende tijd stellen we het beheer voor dit gebied vast.

Utrechts Landschap heeft eind 2021 ook de mogelijkheid gekregen om landgoed De Woerd bij Driebergen-Rijssenburg aan te kopen. Dit landgoed van 24 hectare grenst aan ons huidige gebied De Woerd en vormt een mooie overgang van het hoger gelegen droog bos naar lagere gelegen natter bos. Door dit gebied in ons jubileumjaar aan ons bezit toe te voegen, ontstaat er een grotere ecologische verbinding tussen het Kromme Rijngebied en de Utrechtse Heuvelrug.

Om het Natuur Netwerk Nederland verder te versterken hebben we twee percelen geruild. De ruilpercelen sluiten aan bij het huidige areaal van Utrechts Landschap, waardoor we onze natuurdoelen optimaal kunnen versterken. Het gaat om 1,4 hectare bij Stoutenburg en 3,7 hectare bij Vianen.

Natuur

Verdroging

Natuurgebieden die afhankelijk zijn van grondwater, staan door verdroging zwaar onder druk. Om verdere verdroging te voorkomen is ander waterbeleid nodig, gericht op herstel van het natuurlijke watersysteem. Dat betekent onder andere veel minder water afvoeren, maar juist vasthouden op de plek waar het valt en de grondwaterstanden verhogen. De afgelopen jaren is er al gewerkt aan verdrogingsbestrijding. En dat leidt ook tot successen, gebieden waar de natuur zich aan het herstellen is. Maar de natuur snakt naar water en dat vraagt om een aanpak met structurele oplossingen.

Na jaren van droogte zijn in 2021 de grondwaterstanden in het binnenland weer enigszins op peil gekomen. Veel boomsoorten hebben het echter nog steeds zwaar als gevolg van de droge en hete zomers in de voorgaande jaren. Dit jaar wordt bijvoorbeeld goed zichtbaar dat veel beuken een verslechterde conditie hebben. Ook verschillende naaldbomen, waaronder

de fijnspaar, gaan het in veel gevallen niet redden. De omstandigheden voor de fijnspaar waren in Nederland al niet optimaal vanwege de gebrekkige vochtvoorziening en het uitblijven van koude winters. Door de droogte raken de bomen verzwakt en zijn ze gevoelig voor infecties en bijvoorbeeld niet meer in staat aantasting door de letterzetter af te weren.

Utrechts Landschap heeft in 2021 samen met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden een waterbeheervisie opgesteld voor enkele natuurgebieden. Dit zal ertoe bijdragen dat het water- en natuurbeheer meer in balans komen. Ook organiseerden we met de gezamenlijke Utrechtse natuurorganisaties op vrijdag 11 juni 2021 een masterclass voor Utrechtse Statenleden, raadsleden en waterschapsbesturen.

Boomveiligheidscontrole en uitvoering veiligheidsmaatregelen

Om natuurgebieden te kunnen openstellen voor publiek voert Utrechts Landschap jaarlijks controles uit op de conditie van bomen en takken boven en langs opengestelde paden. We hebben hiervoor eigen specialisten, die opgeleid zijn om de conditie en de natuurwaarden van bomen goed te kunnen beoordelen. Alle noodzakelijke maatregelen worden digitaal verzameld en vastgelegd.

Langs opengestelde wegen en paden beoordelen we bomen en takken: als die een risico vormen, snoeien we ze of halen ze weg. Van bomen dieper in het bos, dus verder van het pad af, mogen takken uitbreken en mag 'dood hout' gewoon blijven staan of liggen. Dood hout is namelijk een belangrijk element in het ecosysteem; veel dieren profiteren hiervan. Op hun beurt profiteren weer vogels die van insecten afhankelijk zijn, zoals spechten en boomklevers.

Bij ruim 2200 bomen bleken maatregelen noodzakelijk om risico's te beperken. In samenwerking met boomverzorgingsbedrijven zijn deze uitgevoerd.

Eikenprocessierups

De laatste jaren hebben we in Nederland last van de eikenprocessierups, ook in de bossen van Utrechts Landschap. Hoewel er in 2021 minder rupsen waren dan in voorgaande jaren, moesten we toch maatregelen treffen om de overlast te beperken. De overlast door eikenprocessierupsen wordt veroorzaakt door het veranderende klimaat en doordat er steeds minder natuurlijke vijanden aanwezig zijn.

In het voorjaar van 2021 kwam een deel van de eitjes vroeg uit, en vervolgens ontwikkelden de rupsen zich traag door zeer koude omstandigheden in april en mei. Er waren in het voorjaar nauwelijks insecten te vinden hoog in de bomen. Door het koude voorjaar kwamen eiken traag in blad en moesten de vroeg uitgekomen rupsen lang op eten wachten.

In augustus is op veel plekken sprake geweest van veel neerslag. Bij hevige regenval blijven de vlinders in de buurt van de bomen waar ze zijn uitgekomen. Op deze locaties zijn volgend jaar grotere aantallen rupsen te verwachten.

Om het risico op overlast te beperken schenken we veel aandacht aan het delen van kennis over de kenmerken, eigenschappen en risico's van de eikenprocessierups. Dit doen we door omwonenden direct te informeren, door nieuwsberichten te publiceren in lokale kranten en informatie te delen op onze website.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁵

Plekken met mogelijke overlast houden we nauwlettend in de gaten. We hangen linten op en plaatsen waarschuwingsbordjes. Alleen bij ernstige overlast op locaties waar veel mensen komen, hebben we gespecialiseerde bedrijven ingezet om de rupsen te verwijderen door deze op te zuigen.

Bestrijding Aziatische duizendknoop en overige exoten

In 2018 zijn we een pilot gestart om het probleem van invasieve exoten te inventariseren. Wat is de aard en de omvang van het oprukken van invasieve exoten in de terreinen van Utrechts Landschap, met name Aziatische duizendknoop? In 2021 ontvingen we subsidie van de provincie voor de aanpak van de bestrijding, vanuit het provinciale Programma Invasieve Exoten.

Bestrijding en uiteindelijke eliminatie van groeilocaties van de Aziatische duizendknoop is tijdrovend en kostbaar. In de voorbije jaren zijn verschillende bestrijdingsmethoden landelijk uitgetoet. Pilots met deze nieuwe methoden hebben aangetoond dat slechts twee typen aanpak effectief zijn: het afdekken van groeilocaties en het uitgraven van de planten. De uitdaging is om goed te bepalen óf en zo ja, welke methode toegepast kan worden op de verschillende locaties. Hierbij moeten we zorgvuldig rekening houden met terreinomstandigheden zoals (bodem)vervuiling, boomwortels en cultuurhistorie.

Omdat Utrechts Landschap nooit bestrijdingsmiddelen inzet, moet de grond afgegraven en gezeefd worden, en tot circa 6 jaar na aanvang moeten plantenresten uitgestoken, gemaaid en afgevoerd worden. In 2021 is een begin gemaakt met de voorbereidende werkzaamheden.

In gebieden waar tuinen grenzen aan het bosgebied treffen we met enige regelmaat tuinafval aan in het bos. Goede voorlichting en toezicht moet voorkomen dat het gedumpte tuinafval leidt tot ongewenste verrijking van de bosbodem en verspreiding van invasieve exoten en ongewenste begroeiing.

In 2022 zetten we in op bestrijding, kennis- en informatiedeling en het betrekken van bewoners en organisaties bij de bestrijding.

Essentaksterfte

Essenhakhout is een oude vorm van bosbeheer. Door een essenboom om te zagen en daarna weer uit te laten lopen, ontstaat er een 'stoof' met hierop meerdere staken. Deze staken werden vroeger gebruikt voor onder andere gereedschapsstelen en bonenstaken. Het hakhout heeft naast de cultuurhistorische waarde een hoge ecologische waarde vanwege zeldzame mossoorten op de imposante stoven. Daarnaast zijn de biotopen van verschillende stadia in het hakproces van belang voor vele diersoorten. Reden genoeg om alles in het werk te stellen om deze beheervorm in stand te houden.

Sinds 2011 zijn, voor zover bekend was, alle essenhakhoutpercelen geïnfecteerd met de essentaksterfte en in de meeste percelen is meer dan 90% van de essen zeer zwak of dood. Sindsdien heeft Utrechts Landschap zowel provinciaal als landelijk meegedacht in diverse platforms over hoe nu verder. Het lijkt er helaas op dat het essenhakhout als cultuurhistorische beheervorm voor een groot deel verloren zal gaan.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁶

Toch zijn er nog individuele essenhakhoutstoven die levensvatbaar zijn. Deze moeten we te allen tijde sparen en helpen waar mogelijk. Dat doen we door voldoende lichtval te creëren, zodat omringende bomen en struiken de stoof niet overwoekeren. Dit is de moeite waard als laatste mogelijke redding voor de es en het essenhakhout in het bijzonder. Mocht blijken dat deze stoven in de toekomst resistentie opbouwen tegen de ziekte, dan kunnen deze gebruikt worden voor nieuw inboet- en plantmateriaal.

Helaas moeten er noodgedwongen ook grotere, volgroeide essen geveld worden die in zeer slechte staat zijn en een mogelijk risico vormen. Vooral op Over-Holland, Vijverbos, Oostbroek, Niënhof en Wulperhorst zijn veel exemplaren noodgedwongen geveld om het risico op vallend stam- en takhout te beperken.

Beheerplannen en kwaliteitstoetsen

Eens per zes jaar beoordelen we of de natuurdoelen in onze beheerplannen gerealiseerd (kunnen) worden. Anders gezegd: of het gevoerde beheer en de inrichtingsmaatregelen het beoogd effect hebben. Deze kwaliteitstoets geeft inzicht in de ontwikkelingen van een natuurgebied en de daarin aanwezige natuurtypen. Vervolgens kunnen we vaststellen of we het beheer kunnen voortzetten of moeten bijstellen, of dat we de doelen moeten aanpassen. De kwaliteitstoets resulteert in een nieuw beheerplan. Deze toetsing doen we samen met externe deskundigen. Deze kennisuitwisseling is een belangrijk neven doel en helpt ons het beheer van onze natuurgebieden verder te optimaliseren.

In 2021 hebben we het beheer van vier natuurgebieden geëvalueerd: Blauwe Kamer, Grebbeberg, Laarsenberg, Palmerswaard en Plantage Willem III. Het zorgvuldig uitgevoerde beheer leidt ertoe dat de terreinen een hoge biodiversiteit kennen. Daarbij is de Blauwe Kamer een bijzonder gebied met volop ruimte voor natuurlijke processen. Uit de evaluaties komt een aantal aandachtspunten, bijvoorbeeld voor het beheer en de ontwikkeling van heide op Plantage Willem III, de recreatieve zonering langs de akkers op de Laarsenberg en het beheer van het struweel en de graslandvegetaties onderlangs de Grebbeberg. Tenslotte zetten we extra in op het bestrijden van een invasieve exoot in de uiterwaarden: de dijkviltbraam.

18 juni 2021, valwind Leersum

Op 18 juni 2021 werden Leersum en omgeving getroffen door een zware valwind die in het dorp voor een enorme schade zorgde. Ook het bos ten noorden van Leersum, Breeveen en Dartheide van Utrechts Landschap werden getroffen door de valwind, evenals de boswachterij Leersum van Staatsbosbeheer. De valwind was zo zwaar dat sinds 18 juni alleen de hoofdpadenstructuur (waaronder fietspaden) vrijgemaakt konden worden. Grote delen van het gebied moesten enige tijd afgesloten worden, om gevaarlijke situaties te voorkomen voor recreanten door vallend hout, obstakels op wegen en paden en door werkzaamheden met zwaar materieel. Omdat de bossen zo zwaar getroffen zijn, zijn grote delen nog steeds ontoegankelijk.

Om het stormhout beter in beeld te brengen zijn met een drone op hoge resolutie foto's gemaakt van het gebied. Daarop is precies te zien waar bomen zijn omgewaaid. Minstens 15 van de 60 hectare ligt letterlijk op de grond. Tenminste nog een keer dit aantal bestaat uit bomen met gebroken kronen, takken en wortelstelsels. Dit is natuurlijk dramatisch, maar het

bijzondere fenomeen biedt tegelijkertijd unieke kansen voor de natuur. De grote aantallen dode bomen zijn een walhalla voor paddenstoelen, mossen, korstmossen, insecten en spechten. De openheid is gunstig voor de nachtzwaluw en levendbarende hagedis, icoonsoorten voor dit bos- en heidegebied. De chaotische opstapeling van bomen is een interessant studieobject voor natuurlijke bosverjonging na een storm. Daarom werkt Utrechts Landschap zorgvuldig aan een plan voor heropening van Breeveen met instandhouding van dit omgewaaide bosreservaat.

Groeizaam jaar

Ten opzichte van de laatste zomers was afgelopen jaar een groeizaam jaar. Zowel in het voorjaar als de zomer hebben we regenachtige periodes gehad. Daardoor was het maaien van bloemrijke graslanden zelfs moeilijk op sommige locaties. Vooral de nattere graslanden konden niet altijd op de gewenste momenten gemaaid of gehooïd worden. Daarbij zat de groei van productieve grassen er stevig in, met als resultaat dat er soms heel wat gemaaid en zelfs extra afgevoerd moest worden.

Utrechts Landschap kiest ervoor de natte en droge heide, zandverstuivingen en droog schraalland, in totaal zo'n 545 hectare, in stand te houden middels begrazing door schapen. Deze natuurtypes bieden onder andere ruimte aan vele (korst-)mossen, reptielen, insecten en vogels. En natuurlijk is het een prachtig gezicht als de heide in augustus en september bloeit. Twee grote kuddes worden jaarrond ingezet om deze gebieden te begrazen.

Hoogwater in de Blauwe Kamer en de Palmerswaard

In verband met hoogwater waren de Blauwe Kamer en de Palmerswaard in februari en juli afgesloten voor publiek. Reden van de afsluiting was dat onze grote grazers (Gallowayrunderen en konikpaarden) en wilde fauna (bevers, hazen, fazanten, et cetera) door het hoogwater nog maar weinig ruimte hadden om zich veilig terug te trekken. Grote delen van het gebied stonden onder water. Het grootste deel van de opengestelde wandelpaden ligt in het gebied waar de dieren zich bij hoogwater terugtrekken. Door het gebied af te sluiten voorkomen we stress onder de dieren met mogelijk gevaarlijke situaties voor dieren én recreanten. Ook wilden we verstoring van de vele watervogels in het gebied voorkomen.

Schapenbegrazing

Diverse gescheperde schaapskuddes trekken door de verschillende natuurgebieden van Utrechts Landschap om gras en opslag weg te grazen. Op die manier helpen ze bij het beheer van de natuurgebieden. Zonder de schapen zou de heide dichtgroeien. Vooral door de neerslag van stikstof groeien grassen extra snel en verdringen daarmee de heide. Struikgewassen en vervolgens bomen krijgen kans om door te groeien om uiteindelijk bos te vormen. Naast het openhouden van deze cultuurlandschappen, zijn schapen ook een belangrijke verspreidingsfactor die het voor planten uit deze ecosystemen mogelijk maakt zich door het landschap te verplaatsen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁸

Projecten

Afronding en opstart nieuwe projecten

In 2021 hebben we veel projecten (financieel) afgerond die zijn gefinancierd door de provinciale Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) en de Nationale Postcode Loterij. Het betreft onder andere de aanleg van geleidelijke overgangen tussen bos en open ruimte op de Utrechtse Heuvelrug, bosaanplant op Bornia en de aanleg van nat schraalland op de Bunzing. 2021 stond ook in het teken van de opstart van nieuwe projecten gericht op de verbetering van natuurkwaliteit. Voordat in het veld daadwerkelijk de spreekwoordelijke schop de grond in gaat, onderzoeken we eerst de potenties van een gebied, beschrijven de doelen, stellen een inrichtingsplan op en vragen vergunningen en subsidies aan. In 2021 is dit proces voor drie gebieden gestart: De Lage Grond bij Zeist, De Zwarte Goor op landgoed Stoutenburg en de Amerongse Bovenpolder. Overkoepelend bij deze projecten is dat we gebruik willen maken van de potenties van het schone grondwater in deze laaggelegen gebieden. Meer invloed van grondwater in het maaiveld biedt prachtige kansen voor zeldzame natte schraallanden, rijk aan orchideeën en moerassen. En het grondwater is vaak kalkrijk, wat een goed buffer oplevert tegen verzuring. We streven ernaar dat de uitvoering op De Lage Grond en Zwarte Goor in 2022 wordt gestart.

Eendenkooi Kooilust Maarssebroek

Te midden van de bebouwing van Maarssebroek ligt Eendenkooi Kooilust. Hier is gevarieerd bos ontwikkeld met boomsoorten als es, wilg, els, eik, populier en lijsterbes. Een actieve groep vrijwilligers is druk met het beheer en onderhoud. De drie houten bruggen in het park zijn dit jaar vervangen door cortenstalen exemplaren, die weer veilig begaanbaar zijn.

Sandwijck, grote verscheidenheid aan bomen

Sandwijck ligt aan de zuidkant van de Utrechtseweg in gemeente De Bilt. Direct achter het huis ligt het landschapspark, gedomineerd door een groot gazon met aan de randen bospartijen. Dit pareltje ligt tegen de drukke weg en is doorgaans een oase van rust. Tijdens de lockdown werd het echter op enkele momenten overspoeld door bezoekers die kwamen wandelen en sporten. Helaas heeft dit ook geleid tot ongewenste betreding van delen van het gebied en schade aan bomen door parkerende auto's. Om die reden zijn er verschillende bomen afgezet met hout om verdere schade te voorkomen.

In het najaar van 2021 is ook Sandwijck getroffen door een valwind. Hierdoor zijn een aantal monumentale bomen omgevallen.

Op Sandwijck heeft zich een belangrijke kernpopulatie van de das zich gevestigd. Vanuit hier verspreidt de populatie zich naar gebieden verder zuidelijk, waaronder naar Oostbroek.

Oeverlandje Bureveld, kruidenrijk grasland

Voor de terreinontwikkeling van het oeverlandje Bureveld langs de Biltse Grift, is kruidenrijk maaisel van het gebied de Kurk verspreid. Dit heeft direct tot gevolg gehad dat er een bonte hoeveelheid kruiden zich manifesteerde op dit stukje grasland. **Voor identificatiedoeleinden**

Oostbroek, magnifieke zichtas

Door Huize Oostbroek heen loopt een noord-zuid gerichte zichtas over gazons, begrensd door bosranden. Deze zichtas is vrijgemaakt door het riet te verwijderen. De gazons worden extensief beheerd door het toepassen van sinusbeheer. Per maaibeurt blijft een deel van de vegetatie staan en er wordt gewerkt met maaipaden die de zichtas accentueren. Het laten overstaan van vegetatie met verschillende kruiden draagt bij aan een betere leefomgeving voor insecten.

De akkers ten noorden van Oostbroek kenden een matige oogst van tarwe, maar een enorme uitbundige aanwezigheid van insecten, mede door de aanwezigheid van veel bloeiende kruiden. Al met al een geslaagd oogstjaar dus!

Wulperhorst, in ere hersteld

In april is de renovatie van het eeuwenoude landhuis Wulperhorst afgerond en het omringende park in ere hersteld. Er is een nieuwe brug geplaatst en de waterpartij is vrijgemaakt. Dit jaar groeiden er veel kruiden op de akkers bij het landgoed, waaronder het zeldzame en beschermde plantje wilde weit. Het eerste worteltje van deze eenjarige halfparasitaire plant gaat een verbinding aan met de wortel van het wintergraan. De kruidenrijke akker is van belang voor diverse soorten fauna in kleinschalige landschappen. De nectar, het stuifmeel, de zaden en de aangetrokken insecten vormen een interessante voedselbron voor veel dieren.

Blikkenburg, blauwe velden

Op de akkers rond Blikkenburg is de Utrechtse blauwe ingezaaid. Dit is een zogeheten blauwe emmer tarwesoort. Met zaad uit de genenbank van Wageningen en uit Canada is 6 jaar geleden begonnen met het opkweken van een paar zaadjes. Dit jaar kon 800 kilo tarwe geleverd worden om brood van te bakken. Inmiddels is het zaad ook ingezaaid bij biologische boeren in de Flevopolder.

In het oude poelenmoeras en de schaatsbaan is de invasieve watercrassula bestreden en verder zijn de reuzenspringbalsemien en reuzenberenklauw bestreden.

De Schammer, knotwilgen knotten

In de oeverwaluwanden van De Schammer, vlakbij Amersfoort, hebben dit jaar zo'n dertig oeverwaluwen gebroed. De knotwilgen in dit gebied zijn dit jaar weer door de vrijwilligers geknot. Vindt er geen onderhoud plaats, dan zal een knotwilg topzwaar worden en uiteindelijk omwaaien of uit elkaar scheuren. Utrechts Landschap beheert in de provincie ruim 3400 knotbomen.

Birkhoven, bodemverbetering

Bosgebied Birkhoven ligt rondom DierenPark Amersfoort en grenst aan de Korte Duinen van Soest. De grote vijver en het Bosbad kenmerken Birkhoven. De lange beukenlanen en rododendronvallei laten zien dat Birkhoven vroeger een landgoed was. Hier werken twee vrijwilligersgroepen aan het beheer en onderhoud. Bij de nieuwe aanplant en bij de oude beuken is compost aangebracht om de grondsamenstelling te optimaliseren en het vochtvasthoudend vermogen te verhogen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Park Vliegbasis Soesterberg, circulair gebruik maaisel

Op Park Vliegbasis Soesterberg is met het maaisel uit de omliggende gebieden een depot aangelegd waar het maaisel omgezet kan worden tot compost. Deze compost wordt gebruikt op akkers en als bodemverbeteraar voor beplanting en bomen. Door het circulair toepassen van het eigen maaisel hoeft er geen (dierlijke) vaste mest aangevoerd te worden vanuit omliggende gebieden. Hierdoor wordt minder CO₂ uitgestoten en zijn we verzekerd van kwalitatief hoogwaardige compost.

Panbos, bomen beschermd

De parkeerplaats van het Panbos is opgeknapt. De hier aanwezige bomen zijn beschermd met een stamommanteling van houten latten om te voorkomen dat de bomen schade oplopen door parkerende auto's. De jeneverbessen in het gebied zijn vrijgezet om deze meer licht en ruimte te bieden.

Juliusput, nieuwe boomgaard

In de Juliusput zijn in samenwerking met visvereniging *De Club van Honderd* bomen gesnoeid en geveld. Een deel van de stammen is afgezonken in de put. Een dode boom in het water is namelijk het leefgebied van veel dieren en organismen. Vissen zetten hun eitjes af op het hout. Wortels en kroon bieden volop schuilmogelijkheden én voedsel voor jonge vis. Verder is er een nieuwe boomgaard aangeplant met 11 bomen.

Bornia, dennetjes gedoneerd

Op Bornia zijn dennetjes verwijderd om het heidegebied open te houden. Deze boompjes zijn verzameld en gedoneerd aan de stichting Meer bomen nu. Deze stichting stelt zich tot doel om belangeloos overtollige of ongewenste jonge zaailingen te oogsten om ze elders een kans te geven om op te groeien.

Polder Rietveld, weidevogelgebied

Ten noordwesten van Woerden ligt de Polder Rietveld, een prachtig weidevogelgebied. In het voorjaar zingen er veldleeuweriken en broeden er volop grutto's en tureluurs. In de zomer scharrelen zwarte sterns en purperreigers er hun kostje bij elkaar. Utrechts Landschap heeft in 2020 in deze polder 40 hectare natuur aangekocht. Met lokale boeren en in samenspraak met de agrarische natuurvereniging, zijn voor 2021 afspraken gemaakt over het voortzetten van het beheer om de weidevogels een goed leefgebied te bieden. In 2022 stellen we een inrichtings- en beheerplan op.

Vijverbos, oude houtopstanden

In Harmelen ligt het sprookjesachtige Vijverbos. "De parel van Harmelen", zoals het in het verleden werd genoemd, bestaat voor een deel uit essenhakhout en waterpartijen. De essen verkeren door de essentaksterfte in slechte staat en zijn uit veiligheidsoverweging noodgedwongen geruimd. Door de droogte van de afgelopen jaren zijn oude monumentale bomen omgevallen in de vijverpartij. De poelen in het vijverbos zijn geschoond.

De Kievit, moerasvegetatie

Vereniging Landschapsbeheer Vleuten - De Meern beheert al jaren met grote zorg een van de kleinste natuurterreinen van Utrechts Landschap: de Kievit. Het terrein bestaat uit een vochtig hooiland en een hoogstamboomgaard. Aan één zijde van het hooiland is een nauwe

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

slootoever gecreëerd. Daar heeft zich een moerassige vegetatie kunnen ontwikkelen met soorten als gele lis, echte koekoeksbloem en dotterbloem. Het maaien van deze gebieden gebeurt met de hand. Om de natuurwaarde te verhogen, zijn in 2021 de sloten uitgebaggerd en is er struweel aangeplant.

Maartensdijkse Bos, herstel van paden

Het Maartensdijkse Bos is een bos met een relatief jonge begroeiing waar de boomarter en de das zich inmiddels goed thuis voelen. In 2021 zijn de paden hersteld en zijn de vlinderroutes gemaaid.

Bantam, ecologische verbindingzone

Utrechts Landschap wil de leefbaarheid voor dassen, reeën, insecten, vogels en kleine zoogdieren in Bantam (bij Maartensdijk) versterken en verbeteren. Het beheer is gericht op behoud en versterking van de ecologische verbindingzone. Veel dieren zijn gebaat bij het halfopen cultuurlandschap. Om dit te versterken heeft Utrechts Landschap een nieuwe houtsingel aanplant van 1600 stuks gemengd bosplantsoen. Er is hierbij gekozen voor bloeiende en vruchtdragende soorten als veldesdoorn, hazelaar, meidoorn, sleedoorn, hondsroos, egelantier, dauwbraam, boswilg, vlierbes, fladderiep en Gelderse roos. Ook zijn er 16 bomen geplant, te weten eiken en linden. In het terrein bevinden zich twee dassenburchten. Met deze maatregelen wil Utrechts Landschap hun leefgebied beschermen en versterken door een (voedsel)trekroute voor de dieren creëren. Zo kan er ook een uitwisseling met de dassen in de regio plaatsvinden.

Ridderoordse Bos, overgangsgebied

Het Ridderoordse Bos ten noorden van Bilthoven bestaat uit droge en natte stukken bos, afgewisseld met graslanden en heidevelden. Omdat het gebied op de overgang ligt tussen de droge heuvelrug en de natte veenweide, is het aantrekkelijk voor de das. In 2021 zijn verschillende paden open gezaagd. Door de overhangende takken te snoeien houden we de paden begaanbaar en toegankelijk. De verschillende hagen in het gebied zijn geknipt en poelen zijn geschoond.

Beukenburg, verjonging

Op Beukenburg zijn de hoofdpaden opgeknapt en hebben we de verjongingsvakken geschoond. Verjongingsvakken zijn delen in het bos waar door nieuwe aanplant of door natuurlijke verjonging wordt gestreefd naar een evenwichtigere samenstelling in soort en leeftijd. Omdat er in de verjongingsvakken relatief veel licht valt, bestaat het gevaar dat ongewenste exoten de jonge bomen gaan overheersen. Utrechts Landschap verwijdert om die reden de opslag van deze exoten. De ruiterroutes door Beukenburg zijn in 2021 opgeknapt.

Hooge Kampse Plas, vogelparadijs

Het natuurontwikkelingsproject Hooge Kampse Plas is voltooid. Met name langs de oevers en rondom nieuw aangelegde eilandjes, is een oevervegetatie ontstaan die voor moerasvogels volop broed- en schuilgelegenheid biedt. De oeverwaluwand wordt inmiddels druk bezocht door de zwaluwen. Door in het gebied gefaseerd te schonen en te maaien proberen we de natuurwaarden te behouden en te verbeteren.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Park Arenberg, watercrassula

In Park Arenberg (De Bilt) is het beheer van invasieve exoten gericht op het niet verder verspreiden van watercrassula. Deze woekerende aquarium- en vijverplant is helaas in ons land ingeburgerd geraakt. Eenmaal aanwezig laat hij zich moeilijk weer uitroeien, omdat uit achtergebleven stengeltjes steeds weer nieuwe planten groeien. Omdat watercrassula in staat is om zeer voedselarme milieus te koloniseren, vormt de soort een bedreiging voor kwetsbare biotopen.

Willem Arntszbos, meer struweel

Op de Willem Arntszbos zijn de verjongsvakken geschoond van ongewenste lariks en douglas. Met de naastgelegen golfclub zijn gesprekken gevoerd om meer struweel aan te leggen. De verwachting is dat dit komend jaar invulling krijgt.

Beukbergen, ecoducten

Om meer schraal grasland te creëren is het grasland op Beukbergen Noord open gemaakt. Het ecoduct over de Amersfoortseweg is geschoond en het overhangende hout is verwijderd. Op het ecoduct over de A28 hebben vrijwilligers de bosschages verwijderd.

Kozakkenput en Ericaterrein

De vrijwilligersgroep heeft veel energie gestoken in het verwijderen van de exoten op de Kozakkenput en het Ericaterrein. Het heideterrein is geschoond van de aanwezige ongewenste opslag en de paden zijn geschoond. Rondom de akker, waar struweel is ingeplant, is een raster geplaatst om te voorkomen dat honden de akker betreden.

Krakeling, weekendopvang schapen

In 2008 werden twee afzonderlijk heideveldjes van De Krakeling aan elkaar verbonden tot een groot heideveld. De schaapskudde van Heidestein wordt hier in het weekend ondergebracht om te grazen.

Zeisterbos

De vrijwilligers hebben in 2021 het werk in het Zeisterbos weer opgepakt. Met name het schonen van de wegen en paden heeft aandacht gekregen. Utrechts Landschap verwijdert hier de bomen die van nature niet in Nederland voorkomen, zoals de douglas, Amerikaanse eik en Japanse lariks. Door de bomen te verwijderen, krijgen onder andere zomereiken en grove dennen meer ruimte. In 2021 is begonnen met het revitaliseren van de sprengen in het Zeisterbos. Meer hierover in de beschrijving over dit project in het hoofdstuk 'Erfgoed'.

Kerckebosch, betrokken bewoners

In Kerckebosch (Zeist) voert Utrechts Landschap het onderhoud uit aan de natuur in de zogeheten wiggen: de groene stukken tussen de bebouwing. Dit doen we sinds 2018 in intensieve samenwerking met de buurtvereniging en vrijwilligers. Deze wiggen maken deel uit van een veel groter geheel. De natuur van Kerckebosch strekt zich namelijk uit tot naastgelegen beschermde natuurgebieden van Heidestein, Bornia en Noordhout. Drie keer per jaar trekt een gescheperde schaapskudde door de wiggen, om **vergrassing en bebossing** tegen te gaan.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

In 2021 heeft Utrechts Landschap samen met de wijkvereniging en de vrijwilligers een brochure opgesteld en in de regio verspreid. Hierin is te lezen waarom er hoe beheerd wordt en wat bewoners hierin kunnen betekenen. Tijdens de BuurNatuurdag (landelijke Natuurwerkdag) op 6 november gaf Utrechts Landschap een presentatie over het beheer in de wijk.

Heidestein en Bornia, klimaatadaptief bos

Tijdens de lockdown bezochten grote aantallen bezoekers Heidestein en Bornia. Regelmatig betraden wandelaars of fietsers delen die niet toegankelijk zijn. Daarom zijn er in het gebied nieuwe borden geplaatst. Het aantal mensen dat buiten de paden treedt, is hiermee sterk afgenomen. In de tunnels bij het theehuis is de graffiti verwijderd. De vrijwilligers hebben paden open gesnoeid en zijn druk in de weer geweest met het verwijderen van Amerikaanse vogelkers.

De soortenrijkdom van het bosgedeelte van Bornia is vergroot door de aanplant van circa 10.000 bomen, waaronder de gewone esdoorn, ratelpopulier, boswilg, hazelaar en winterlinde. Deze boomsoorten hebben goed verteerbaar strooisel. Dat bevordert de biodiversiteit en vermindert de verzuring van de bosbodem. Zo ontstaat een gevarieerder bos dat beter bestand is tegen de klimaatverandering: een klimaatadaptiever bos.

Noordhout en Willem Arntszbos, fauna op en rond de akkers

In 2018 is, in samenwerking met Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels, een pilot gestart op akkers van Utrechts Landschap. Het gaat om de complexen Noordhout (circa 13 hectare) ten oosten van Austerlitz en Willem Arntszbos (circa 9 hectare) nabij Den Dolder. De ecologische kwaliteit van deze akkers is in de afgelopen jaren achteruit gegaan met het afnemen of verdwijnen van karakteristieke soorten van open landschappen en bosranden. Het doel van de pilot is om de faunawaarde op en rond de akkers terug te brengen. In 2021 is rond de akkers struweel aangeplant.

Niënhof, ijsvogels

Een ijsvogel is voor zijn voedsel afhankelijk van open water, zoals beken, sloten, vijvers en rivieren, het liefst met wat overhangende takken. Landgoed Niënhof (Bunnik) heeft veel van deze plekken. Het is dan ook een geliefd leefgebied van de ijsvogel. Hoewel de winter van 2021, met name in februari, een aantal koude dagen kende, gaat het goed met de populatie ijsvogels die broeden op de Niënhof. Ondanks de beperkingen vanwege de coronamaatregelen is de groep vrijwilligers in 2021 weer druk bezig geweest met het afzetten van wilgen en hazelaars en het verwijderen van exoten.

Lizard Lane

De officiële opening van de Lizard Lane (een nieuwe heidecorridor tussen Park Vliegbasis Soesterberg, waterwinlocatie Soestduinen en de Vlasakkers) kon vanwege de coronabeperkingen in 2021 helaas opnieuw niet doorgaan. De opening is uitgesteld naar najaar 2022. Dan willen we de opening organiseren in de Beleefweek van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.¹⁴

Bosdunning

Eind 2021 is op Hoge Ginkel en Sandenburg van start gegaan met het kleinschalig dunnen van bos. Er wordt op sommige locaties in de bossen douglas en Japanse lariks gezaagd met als doel een gevarieerd, structuurrijk, gemengd en grotendeels inheems bos.

Van oorsprong waren dit bossen die vanaf eind 19e eeuw tot na de Tweede Wereldoorlog werden ingeplant met grove den, Corsicaanse den en uitheemse naaldhoutsoorten zoals douglas, Japanse lariks, fijnspar en Servische spar. Utrechts Landschap heeft deze bossen al sinds de jaren 70 in beheer en sindsdien zijn er meerdere dunningen uitgevoerd. Daardoor zijn de bossen al een stuk diverser en structuurrijker geworden en kom je veel inheemse soorten tegen zoals zomereik, berk, wilde lijsterbes, beuk en vuilboom. Grootschalige dunningen zijn hier nu niet meer nodig.

Het zaagwerk gebeurt in kleine oppervlaktes. Vaak kiezen we ervoor om bomen te ringen waardoor ze doodgaan en achterblijven in het bos, wat ten goede komt aan insecten, holenbroeders, vleermuizen en paddenstoelen. Ook houden we op die manier rekening met het behoud van een goed functionerend bosklimaat, wat steeds belangrijker wordt in het kader van de klimaatverandering en droge zomers.

Uiterwaarden Nederrijn

De natuurinrichting van de Lunenburgerwaard, direct ten oosten van Wijk bij Duurstede, is gestart. Utrechts Landschap werkt hier samen met de provincie Utrecht, Rijkswaterstaat, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en de gemeente Wijk bij Duurstede. De natuur in dit Natura2000-gebied krijgt een flinke impuls met de aanleg van moeraszones, oobos, natuurvriendelijke oevers en het plaatsen van rivierhout. Voor wandelaars komt er een route vanaf Wijk bij Duurstede in het westelijk deel van het gebied. Het project sluit mooi aan op de natuurinrichting van de aangrenzende Sandenburgerwaard, waar de werkzaamheden in 2020 zijn voltooid.

Elster Buitenwaard

In 2019 werd gestart met de herinrichting van de Elster Buitenwaard. Door de hoge PFAS-waarden die werden vastgesteld, moesten de werkzaamheden worden stilgelegd. Werkzaamheden in het al ingerichte deel hebben niet stilgelegen. Dit deel wordt zorgvuldig beheerd. Een groot vochtig hooiland met veel natte plekken is daar volop in ontwikkeling. Er bloeien tal van bijzondere soorten zoals klokjesgentiaan, parnassia, moeraskartelblad, kleverige ogentroost en bitterling. Dat vraagt direct zorgvuldig maaibeheer met aangepaste machines. Met een drone werd vóór het maaien gezocht naar weidevogels en nesten, om te voorkomen dat deze zouden worden verstoord.

Akkers Laarsenberg

Op de Laarsenberg houden we een van de oudste, meest bijzondere en waardevolle akkercomplexen van de provincie Utrecht in stand. De natuurwaarden en biodiversiteit staan er hoog in het vaandel. Dankzij de vele wintergraanakkers op arme zandgrond, die kleinschalig en extensief beheerd worden, is er een grote populatie korensla te vinden, een bijzonder en inmiddels bedreigd akkerplantje in Nederland. Afgelopen zomer is er ook speciale aandacht geweest voor zomergraanakkers en herintroductie van bijbehorende

voor identificatie doeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

kenmerkende akkerkruiden. Dat is gelukt. Zeldzame akkerkruiden als akkerbiggenkruid, akkerandoorn en akkerleeuwenbek waren direct dit jaar al te vinden in de akkers.

Poelenbeheer

In de natuurgebieden hebben we heel wat poelen liggen, allemaal met hun eigen unieke waarden. Jaarlijks beheren we deze zorgvuldig met oog op behoud van de poel (dus voorkomen dat deze dichtgroeit), zonder de vegetatie en fauna te beschadigen of verstoren. Dit maatwerk wordt onder onze regie elk jaar weer op veel plekken gedaan door de vrijwilligers van Landschap Erfgoed Utrecht.

Op Landgoed Moersbergen is er een oude poel weer helemaal vrijgemaakt, die wordt gevoed door kwelwater van de Utrechtse Heuvelrug. Op Vikinghof zijn vrijwilligers van Utrechts Landschap jaarlijks druk met het beheer van deze poelen. Ondanks al dat jaarlijkse werk slibt zelfs een grote poel als op Vikinghof langzaam dicht met blad en ander organisch materiaal. Dan moet er groter materieel aan te pas komen voor het onderhoud. Daarom is dit jaar met een kraan een groot deel van de poel schoongemaakt, zodat de vrijwilligers de aankomende jaren er zelf weer stevig tegenaan kunnen.

Schapenraster Dartheide

In natuurgebied Dartheide in Leersum is een nieuw raster geplaatst. Deze moet de schapen beschermen tegen loslopende honden. Het raster zorgt dat de grazende schapen 's nachts veilig binnen het raster kunnen staan.

Op Dartheide is gekozen voor begrazing met schapen om bebossing tegen te gaan en de openheid en vegetatie te beschermen. Honden mogen in dit gebied niet loslopen, maar in het verleden is helaas gebleken dat niet iedereen zich hieraan houdt. De herder kan 's nachts zijn kudde binnen het raster zetten, waar honden niet doorheen kunnen. Daarbij is er rekening mee gehouden dat roofdieren buitengehouden worden, maar wild als reeën en dassen de rasters wel kunnen passeren. Een donatie van MTB Utrechtse Heuvelrug maakte het raster mogelijk.

Leeuwenburgerlaan opgeknapt

Op Landgoed Moersbergen is een van de oude lanen, de Leeuwenburgerlaan, opgeknapt. De laan heeft het de afgelopen jaren - mede door klimaatverandering - zwaar gehad. Ook het verlaagde waterpeil en beschadigingen door geparkeerde auto's vormen er een probleem. Door een raster en paaltjes te plaatsen, wordt schade aan de bomen voortaan voorkomen. Hiermee oogt de laan weer zoals bedoeld is binnen de oorspronkelijke landschapstijl.

Stroomdalflora in de Amerongse Bovenpolder

Op de zomerkade van de Amerongse Bovenpolder verwijderden we een deel van de meidoorn om stroomdalflora meer ruimte te geven. Stroomdalflora is inmiddels zeldzaam; het betreft bijzondere en vaak zeldzame planten waarvan de zaden meegevoerd worden door de rivier. Omdat vooral zavelige, zandige delen geschikt zijn voor stroomdalflora, verwijderen we daar meidoorn. Op andere locaties, en waar al zeer oude en grote meidoorns staan, worden deze gespaard. De kramsvogels en koperwieken zijn daar in de winter erg blij mee. Ook de zeearend wordt steeds vaker gesignaleerd in het gebied.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Broekerbos, de zoommantel hersteld

Tussen Woudenberg en Scherpenzeel, grenzend aan het Valleikanaal, ligt het Broekerbos. Een rustig en nauwelijks ontsloten bosgebiedje met veel doorgeschoten, voormalig eikenhakhout op een natte zandgrond. In dit gebied is in 2021 samen met de vrijwilligers van landgoed Scherpenzeel de zoommantel hersteld. Door deze overgang van hogere naar lagere begroeiing, ontstaat meer variatie en meer biodiversiteit.

Monitoring 2021

Om te zien hoe de natuur zich ontwikkelt, vinden in onze gebieden regelmatig onderzoeken, tellingen en inventarisaties van planten en dieren plaats. Een greep:

Onderzoek broedvogels Beukenburg

Beukenburg en De Leyen zijn voormalige, aaneengesloten landgoederen van in totaal zo'n 215 hectare, gelegen tussen Bilthoven en Groenekan. Ze liggen op de overgang tussen de Utrechtse Heuvelrug en het Vechtplassengebied. Ongeveer 80 hectare bestaat uit verschillende typen bos, waaronder doorgeschoten hakhoutbos. Het overige gebied bestaat uit verschillende typen graslanden en natuurakkers. De leeftijd van het structuurrijke bos met veel dood hout en geleidelijke bosovergangen, in combinatie met de natuurakkers, zorgt voor een gevarieerd broedvogelbestand.

In 2021 heeft Flora & Fauna Expert het gehele gebied onderzocht op broedvogels. Hierbij blijkt weer de bijzondere waarde van het gebied voor roofvogels en spechten. Zo komen er bijvoorbeeld veel uilen voor en vier soorten spechten.

Onderzoek broedvogels en insecten Middelwaard en Polder De Eendragt

Op de zuidoever van de Lek bij Vianen liggen de Middelwaard en Polder De Eendragt. De recreatieplas in de Middelwaard is ontstaan door zandwinning voor de aanleg van de A2. Beide gebieden bestaan voor het overgrote deel uit graslanden. De Middelwaard en Polder De Eendragt zijn vooral interessant voor watervogels, weidevogels en vogels van open agrarisch gebied. Nieuwkomers zijn Cetti's zanger, groene specht en sprinkhaanzanger. De patrijs, doelsoort voor Polder De Eendragt, is helaas niet waargenomen. Opvallende soort is de argusvlinder, een soort waarmee het landelijk slecht gaat, maar die in de regio rond Vianen vaker gezien wordt.

Onderzoek flora & fauna in de Amerongse Bovenpolder

In 2019 is een Kwaliteitstoets uitgevoerd voor de Amerongse Bovenpolder. Bij de Kwaliteitstoets is een aantal actiepunten geformuleerd, waaronder herziening van het beheerplan. Om de ontwikkelingen van de belangrijkste soorten te blijven volgen is het gehele gebied in 2021 onderzocht op flora en fauna. Er is onderzoek gedaan naar de voor SNL (Subsidiestelsel Natuur en Landschap) verplichte soortgroepen broedvogels, vaatplanten, dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Verder ook naar bijen en hommels, een soortgroep die alleen wordt meegenomen in gebieden waarvan bekend is dat er veel doeleinden (bijzondere) soorten voorkomen, en als er voldoende budget is. Ook hier weer een aantal nieuwe broedvogelsoorten zoals de gekraagde roodstaart, de middelste bonte specht en het

porseleinhoen. De kleine bonte specht en relatieve nieuwkomer de Cetti's zanger hebben zich sinds 2016 uitgebreid van een naar twee territoria. De spotvogel weet zich te handhaven, wat gezien de landelijke negatieve aantalsontwikkeling bijzonder is. Hetzelfde geldt voor de veldleeuwerik waarvan toch weer twee broedpaar gezien zijn.

Insecten op de vliegbasis

EIS Kenniscentrum Insecten heeft de wilde bijen, zweefvliegen, dagvlinders, sprinkhanen en libellen onderzocht op Park Vliegbasis Soesterberg. Dit gebied is met 109 waargenomen soorten zeer rijk aan wilde bijen, waarvan zo'n 60% landelijk vrij zeldzaam tot zeer zeldzaam is. 17 soorten staan op landelijke Rode Lijst. Een aantal van deze Rode Lijstsoorten doet het op de Vliegbasis erg goed, zoals de bedreigde donkere zomerzandbij, en de gevoelige soorten groene zandbij en driedoornige metselbij. De meeste soorten bijen op de Vliegbasis nestelen in de grond.

Van de aangetroffen twintig soorten dagvlinders staan niet minder dan vier soorten op de actuele Rode Lijst. Ze doen het bovendien ook nog eens heel goed. Het betreft de kormvlinder, het geelsprietdikkopje (beide bedreigd op de Rode Lijst), de heivlinder en het bruin blauwtje (beide kwetsbaar). Het betreft in alle gevallen soorten van graslanden, die het op landelijke schaal het slechtst doen. Dat geldt ook voor de klaverwespevlinder, een dagactieve nachtvlinder die voor het eerst in de provincie Utrecht is waargenomen. Het is de meest noordelijke waarneming van ons land.

De sprinkhaanfauna is karakteristiek voor heidevelden en graslanden met boszomen, maar bijzondere soorten ontbreken, uitgezonderd de blauwvleugelsprinkhaan.

Inzet vrijwilligers

Ook in 2021 zijn, ondanks regen en corona, de monitoringvrijwilligers er volop op uit geweest om flora en fauna te inventariseren. Zo deed bijvoorbeeld de KNNV Wageningen de jaarlijkse broedvogelinventarisatie in de Blauwe Kamer, zoals ze dat al doen sinds 1985, vanaf 1991 zelfs jaarlijks. Veranderingen in aantallen en soorten tijdens zo'n periode van ruim 30 jaar zijn indicatief voor veranderingen in het landschap ter plaatse, maar weerspiegelen ook de landelijke trend. Grote stijgers zijn de aalscholver, blauwe reiger en lepelaar. Zij profiteren waarschijnlijk van de verbeterde waterkwaliteit met bijbehorende visstand.

Naar aanleiding van het artikel over de otter in het lentenummer van Mijn Utrechts Landschap ontvingen we een reactie van de Natuurgroep uit Kockengen. Begin van het jaar zijn in de rietlanden zowel ten noorden als zuiden van het dorp diverse waarnemingen van deze bijzondere waterdieren gedaan. Kockengen ligt precies tussen de Vechtplassen en de Nieuwkoopse Plassen waar de otter veel vaker gezien wordt.

Recreatie

De bezoekersaantallen in natuurgebieden zijn in 2021 nog steeds hoog. Veel mensen die tijdens de eerdere lockdowns de natuur als nieuwe vorm van recreatie ontdekten, hebben ontdekt, bleven die natuur ook dit jaar bezoeken. Dat veel mensen genieten van de mooie natuurgebieden is een mooi gegeven.

Stichting het Utrechts Landschap

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De populariteit van natuurgebieden leidt echter ook tot nieuwe uitdagingen. Hoe leiden we de toestroom van publiek in goede banen zodat er geen conflicten ontstaan, en parkeerplaatsen niet overvol raken en kwetsbare delen van die natuur niet worden geschaad? Samen met de provincie Utrecht en verschillende terreineigenaren, wordt daarom een zogeheten druktemonitor ontwikkeld. Daarmee kan realtime gevolgd worden op welke plekken het druk is en op welke plekken nog capaciteit is om bezoekers te ontvangen.

Ruitersporen over de Utrechtse Heuvelrug

Op 8 december 2020 hebben Staatsbosbeheer, Utrechts Landschap, Natuurmonumenten, gemeente Soest, Landgoed Eyckenstein, Stichting Ruiteren en Mennen Utrechtse Heuvelrug, de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (Regio Utrecht), het Utrechts Particulier Grondbezit en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug afspraken gemaakt om een betaald ruitervignet op de Utrechtse Heuvelrug in te voeren.

De opbrengst van de verkoop van de ruitervignetten wordt gebruikt voor de uitvoering van de vignetuitgifte en om deelnemende terreineigenaren een vergoeding te geven voor beheer en onderhoud om de paden op een overeengekomen basisniveau te houden. Vanaf 1 januari 2022 is de aankoop van het Ruitervignet Utrechtse Heuvelrug verplicht voor ruiters en menners op de paden over het terrein van deelnemende grondeigenaren.

MTB-routes en samenwerking

De mountainbikeroutes op de Heuvelrug zijn nog altijd onverminderd populair. Na de opleving tijdens de eerste coronaperiode is de groei in aantallen mountainbikers gestabiliseerd. Vooral in de weekenden en tijdens feestdagen is er sprake van een grote toestroom in de natuurgebieden. Dit leidt tot parkeeroverlast en soms tot hinder en overlast voor overige recreanten en een risico op aantasting van natuurwaarden.

Utrechts Landschap staat kleinschalige natuurgerichte recreatie toe binnen de door ons beheerde natuurgebieden. De MTB-sport laat een relatief grote voetafdruk achter als het gaat om natuurbeleving. Dit is in te passen zolang de recreatieve druk niet boven een bepaalde bovengrens uitkomt. Waar deze bovengrens ligt, is voor iedere recreant, elk natuurgebied en iedere beheerder weer anders. We proberen dit zo goed mogelijk te doseren en te reguleren vanuit het belang van de MTB'ers, maar ook vanuit de overige recreanten. Zo blijft er voldoende draagvlak voor de zonering en de inpassing van MTB binnen die zonering.

Hoewel het goed faciliteren van MTB-routes de overlast en schade beperkt, zet Utrechts Landschap, samen met de stichting MTB Heuvelrug, in op betere regulering en sturing op het aantal fietsers dat gelijktijdig gebruikt maakt van de voorzieningen.

De paden van de MTB-routes worden door de vrijwilligers vanuit MTB Heuvelrug onderhouden. Vanuit een bijdrage door het MTB Groenfonds is in 2021 een nieuw raster geplaatst in natuurgebied Dartheide in Leersum, ter bescherming van kwetsbare heide en de schaapskudde. Tevens is een bijdrage geleverd aan de kosten voor de schapenbegrazing.

Hondenbezitters

Omdat het aantal hondenbezitters enorm is toegenomen tijdens de coronapandemie en de lockdown, is ook dit jaar weer veel aandacht uitgegaan naar het toezicht op recreatie met

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

honden in natuurgebieden. Utrechts Landschap begrijpt dat het heerlijk is om met de hond in de natuur te wandelen. Daarom zijn in veel van onze natuurgebieden honden welkom. Er zijn gebieden waar honden los mogen lopen maar ook gebieden waar honden aangeliind moeten worden om de natuur en haar vaste bewoners te beschermen. Ook hebben we gebieden waar honden niet zijn toegestaan. Honden kunnen namelijk erg verstoring zijn voor de dieren in de natuur en voor de eventueel aanwezige grazers. Om hondenbezitters hiervan bewust te maken, plaatst Utrechts Landschap informatiebordjes in de gebieden en informatie op haar website over de gebieden waar honden welkom zijn en onder welke voorwaarden.

Door gericht toezicht door onze boswachters toezicht en handhaving proberen we hondeneigenaren te overtuigen dat de strikte regels tot doel hebben de natuur te beschermen en rekening te houden met mede-recreanten.

Hondenuitlaatservices

In 2021 is Utrechts Landschap samen met Staatsbosbeheer gestart met het gezamenlijk aanbieden van overeenkomsten met hondenuitlaatservices. Mede door de toegenomen drukte in de natuurgebieden hebben we in goed overleg strikte gebruikersvoorwaarden opgesteld. Er is nauwkeurig gekeken welke gebieden voldoende ruimte bieden voor groepen loslopende honden. Ook is er een gezamenlijke gedragscode opgesteld, waarin is afgesproken hoe de bedrijven met elkaar omgaan, hoe zij rekening houden met andere gebruikers en met de natuur in onze terreinen. De maximale grootte van de groepen wordt teruggebracht tot 10 honden per begeleider. Tevens is vastgesteld dat het aantal bedrijven dat een overeenkomst ontvangt niet mag groeien. Jaarlijks evalueren we de samenwerking met de aangesloten bedrijven en beoordelen we of de hondenuitlaatsdiensten passend zijn binnen de betreffende natuurgebieden.

Georganiseerde activiteiten in de natuur

Utrechts Landschap hanteert de regel dat in onze gebieden voor activiteiten met meer dan negen personen en commerciële activiteiten toestemming moet worden aangevraagd. Hiermee voorkomen we dat verschillende georganiseerde activiteiten elkaar hinderen en kunnen wij afwegen of de activiteit past binnen de gestelde voorwaarden en beheerdoelstellingen. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met het broedseizoen, de aard van de activiteit of het risico op verstoring van flora en fauna in bepaalde gebieden. In 2021 zijn ruim 400 aanvragen binnengekomen voor georganiseerde activiteiten in de natuur, waarvan de helft op Park Vliegbasis Soesterberg. Ondanks de beperkingen in verband met de coronamaatregelen, is het aantal aanvragen in 2021 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren.

Utrechts Landschap krijgt steeds vaker aanvragen die een beroep doen op uitzonderingen van het reguliere openstellingsbeleid. Naast de wens om onze gebieden open te stellen voor gebruikers van deze gebieden, hebben wij de primaire taak om verstoring van flora en fauna te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken. Daarom worden deze verzoeken zeer kritisch getoetst.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

In sommige natuurgebieden, met name bij grotere woonkernen, is de druk vanwege veel én gelijktijdige activiteiten erg hoog. In goed overleg met de ons bekende (sport)verenigingen proberen we deze activiteiten zo goed mogelijk af te stemmen en in te passen.

Activiteiten Park Vliegbasis Soesterberg

Ondanks de beperkte mogelijkheden voor evenementen in 2021, konden een aantal mooie activiteiten toch plaatsvinden op de voormalige vliegbasis. Zo ontvingen we in de zomerperiode 2200 gasten voor De Maaltuin, waarbij bezoekers via een ontdekkingsstocht door het sheltergebied kennis maakten met de unieke natuurwaarden en de inspirerende militaire geschiedenis van het gebied, met afsluitend een diner in de tijdelijk als restaurant ingerichte Shelter 611. En we konden gelukkig weer een aantal jaarlijks terugkerende sportieve evenementen faciliteren waaronder het Soester Wandelweekend in augustus, de MS Motion van het MS Fonds in september en de StartbaanRun in november. Verder vonden in Shelter 611 de opnames plaats voor het televisieprogramma 'Soundtrack van de Koude Oorlog' en in het sheltergebied werden een aantal scenes opgenomen voor de jeugdspeelfilm 'Captain Nova'.

Toezicht en handhaving

Met de toegenomen populariteit van de natuur is het belang van toezicht en handhaving in de gebieden groter geworden. Voor een effectief natuurtoezicht is samenwerking met verschillende partners essentieel. Binnen de provincie Utrecht is dit georganiseerd binnen het zogeheten Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht. Particuliere terreineigenaren en natuurbeherende organisaties bepalen gezamenlijk prioriteiten en stemmen het uit te voeren toezicht met elkaar af. De Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht zet binnen het groene toezicht boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) in om de deelnemers hierbij te ondersteunen.

Binnen deze samenwerking worden regelmatig gezamenlijke acties opgezet waarbij bijvoorbeeld ook politie en Recreatieschap Midden Nederland aanhaken. Utrechts Landschap heeft afgelopen jaar vijf gezamenlijke acties georganiseerd. Het toezicht richtte zich tijdens deze acties specifiek op mountainbiken, visserij, kleine stroperij en de algemene openstellingsregels.

In de beheerplannen is voor de gebieden van Utrechts Landschap vastgelegd welke natuurdoelen behaald moeten worden en welk natuurbeheer en bescherming daarbij hoort. Ook is hierin vastgelegd waar welke vorm van recreatie mogelijk is zonder dat dit conflicteert met de natuurwaarden. Ruim 90 procent van onze terreinen is toegankelijk voor bezoekers, op sommige plekken is dit door de kwetsbare natuur niet mogelijk. Als Utrechts Landschap hebben we dit afgebakend in onze natuurgebieden en faciliteren we recreatie door het aanleggen en onderhouden van voorzieningen zoals wandelpaden, hondenloopgebieden, mountainbikeroutes en ruiterspaden. Op andere plaatsen is rust en ruimte voor natuur. Met de inzet van boswachters toezicht en handhaving zorgen we ervoor dat de natuurwaarden beschermd blijven. In 2021 zijn voor het effectief toezicht houden zogenaamde

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

focusgebieden aangewezen. In deze gebieden zal door meer en gericht toezicht het naleefgedrag moeten verbeteren.

Ervaringen per gebied

Rust in de Blauwe Kamer

In het voorgaande jaar zijn er in de Blauwe Kamer meer borden geplaatst die bezoekers wijzen op het rustgebied. Dit heeft er in 2021 toe geleid dat er minder verstoring heeft plaatsgehad door betreding van deze kwetsbare gebieden. De zomer van 2021 kende minder zomerse stranddagen dan voorgaande jaren. Hierdoor was er minder overlast en daarmee samenhangende vervuiling langs de oevers van de uiterwaarden.

Grebbeberg, honden niet toegestaan

Nieuwe bebording op de Grebbeberg met “verboden voor honden” doet zijn werk. Het aantal overtredingen en daarmee de verstoring van dieren is sterk afgenomen. Op de Grebbeberg wordt sinds enige tijd een zero-tolerance beleid gevoerd ten aanzien van het lopen met honden. Deze zijn niet toegestaan in dit natuurgebied. In het voorjaar werd de Grebbeberg druk bezocht, met name door bezoekers die vanwege de pandemie een nieuwe vorm van ontspanning zochten. Dit leidt in ook tot nieuwe vormen van ‘recreatie’ zoals feesten in de natuur en het bouwen van hutten. Streng toezicht hierop moet dit voorkomen.

Palmerswaard, nieuwe zonering

Door het verzetten van het raster in de Palmerswaard is het gedeelte waar men mag recreëren duidelijker en zijn er minder mensen in het rustgebied. Intensieve samenwerking met de gemeente Rhenen zorgt dat er voldoende toezicht aanwezig is om de situatie goed te kunnen blijven controleren.

Plantage Willem III, honden en fotografen

De nadruk van het toezicht op de Plantage Willem III ligt op de mooie voor- en najaarsdagen. Vooral tijdens de bronstperiode van de damherten, tussen half oktober en half november, is het erg druk. Fotografen die hiervan mooie plaatjes willen schieten betreden vaak het rustgebied. Op de Plantage Willem III zijn nieuwe bordjes met “verboden voor honden” op de klaphekken aangebracht. Sindsdien zijn er minder overtredingen door mensen die honden laten lopen in dit begraasde natuurgebied.

Steenfabrieksterrein Elst, minder overlast

Het steenfabrieksterrein Elst was tot voor kort een druk bezochte plek voor de jongeren uit Elst en omgeving. Helaas ging dit gepaard met de nodige hinder en overlast. Naast intensivering van het toezicht voorkomt een betonblok achter het klaphek dat brommers het gebied inrijden. De overlast is hierdoor afgenomen. Helaas heeft deze maatregel ook tot gevolg dat het gebied niet meer bezocht kan worden door mensen met rolstoel en kinderwagen.

Amerongse Bovenpolder, Gallowayrunderen door het ijs gezakt

In februari werd er door het vriesweer volop geschaats op de Amerongse Bovenpolder.

Deze schaatspret werd beëindigd nadat er runderen door het ijs waren gezakt. De mensen zijn van het ijs gehaald en met de inzet van veel toezicht is voorkomen dat het gebied alsnog

werd betreden. Na het in veiligheid brengen van de runderen is het gebied weer opengesteld. Helaas voor de schaatsliefhebbers was het ijs toen al flink aan het smelten.

Amerongse Bos, populair bij mountainbikers

Het Amerongse Bos is een druk bezocht recreatiebos, inclusief losloopegebied voor honden. Volgend jaar komen ook hier de nieuwe “honden los/aangelijnd”-borden om het losloopegebied duidelijker aan te geven. Het intensief toezichthouden en handhaven op mountainbikers leidt ertoe dat de regels beter worden nageleefd. Voor komend jaar moet overleg gevoerd worden over een verbinding tussen het Berghuis en de MTB-route.

Hoge Ginkel, leefgebied van de nachtzwaluw

Na de dunning van afgelopen jaar zijn op de Hoge Ginkel een aantal paden afgesloten om het leefgebied van de nachtzwaluw veilig te stellen. De MTB-route blijft ook hier een aandachtspunt gezien de hoeveelheden mountainbikers.

Breeveen, afsluiting door storm

Na de valwind is een deel van het Breeveen afgesloten. Relatief veel bezoekers negeerden dit verbod en wandelden over het heidegebied. Om verstoring en gevaarlijke situaties te voorkomen is er intensief toezicht gehouden in dit gebied en is er sterk gezoneerd.

Dartheide, communicatie met omwonenden

De poel op Dartheide is uitgerasterd en daardoor niet meer toegankelijk voor honden. Dartheide is relatief rustig en werd na de valwind van afgelopen juni deels afgesloten. Dit heeft geleid tot ontevredenheid bij de direct aangrenzende burens. Ook zijn, zonder medeweten van Utrechts Landschap, enkele paden vrijgezaagd en zijn met verf routemarkeringen op bomen aangebracht. Er wordt intensief met de buurtbewoners gecommuniceerd over de situatie op Dartheide. Hierdoor is de ontevredenheid inmiddels omgebogen naar begrip en samenwerking.

Moersbergen, Hoog Moersbergen, Stameren en de Zanderij, hondenbeleid

Nieuwe bebording, goede afspraken met collega-toezichthouders van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht en intensieve controle hebben eraan bijgedragen dat er minder overtredingen zijn begaan op Moersbergen, Hoog Moersbergen, Stameren en de Zanderij. Hierbij merken we op dat de buurtbewoners doorgaans goed op de hoogte zijn. Helaas geldt dat in mindere mate voor de vaak incidentele bezoekers die van verder komen.

Focusgebieden toezicht en handhaving in de regio Zuid

Door jaarlijks heldere prioriteiten en een bijbehorende planning op te stellen, kan er gericht toezicht gehouden worden in specifieke terreinen en op bepaald gedrag. Deze focus lag voor regio Zuid op de Blauwe Kamer, de Grebbeberg, de Palmerswaard, Zanderij en het steenfabrieksterrein te Elst. In deze gebieden werd relatief veel overlast door jeugd ervaren, werden rustgebieden betreden en werden de regels voor honden overtreden.

Deze focus heeft in 2021, in deze gebieden, geleid tot een substantiële afname van het aantal overtredingen en de daaraan verbonden verstoringen van de natuur of hinder van overige recreanten.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Park Vliegbasis Soesterberg en De Paltz, weekenddrukte

Het Park Vliegbasis Soesterberg en De Paltz zijn met name in de weekenden druk bezocht. Omdat er ook veel mensen uit de omliggende regio komen genieten van deze bijzondere natuur, is er veel aandacht voor het toezicht op de openstellingsregels. Veel bezoekers 'van buiten' zijn hier onvoldoende bekend mee, en wandelen of recreëren buiten de paden of nemen de hond mee in het gebied.

Ridderoordse Bos, Maartensdijkse Bos, Beukenburg en de Leyen, honden

In de oude bossen Ridderoordse Bos, Maartensdijkse Bos, Beukenburg en de Leyen vinden we het leefgebied van de das. Daarom is er strikt toezicht op de regels en de zonering rond het wandelen met honden, ook omdat andere recreanten hier hinder van kunnen ondervinden. Toezicht en handhaving in deze gebieden richt zich verder op het recreatief gebruik van de gebieden door ruiters en mountainbikers, maar ook op bezoek door mannen die het bos gebruiken als homo-ontmoetingsplaats.

Bloeidaal, De Schammer en Stoutenburg, loslopende honden

Loslopende honden zorgen in Bloeidaal, De Schammer en Stoutenburg voor veel hinder en overlast. In 2021 is intensief gehandhaafd op de naleving van de regels die gelden voor het wandelen met de hond. Dit heeft ertoe geleid dat de naleving verbeterd is.

Zeisterbos en Zeister landgoederen, veel jongeren

Het Zeisterbos wordt met name in de weekenden druk bezocht. Daarnaast zijn het Zeisterbos en landgoed De Breul plekken waar jongeren samenkomen. Dit leidt niet zelden, vooral in de periode van een lockdown, tot overlast, vandalisme en vervuiling. Naast toezicht en handhaving wordt ingezet op het onderhouden van goede contacten met de jeugd om het onderlinge begrip te vergroten en daarmee de overlast te beperken.

Bornia, Noordhout en Heidestein, jongeren en loslopende honden

De afgelopen zomer ontstond er veel overlast doordat jongeren Bornia als hang- en recreatieplek gebruikten. Daarnaast loopt er in het gebied een populaire mountainbikeroute. We constateren, ondanks de duidelijke bebording en voorlichting, dat er veel mountain- en gravelbikers op delen rijden waar het fietsen niet is toegestaan. Heidestein wordt met schapen begraasd. Ook dit jaar zijn er weer schapen aangevallen door loslopende honden, terwijl honden niet zijn toegestaan in dit gebied.

Kasteelbos Renswoude, verkeersoverlast

Kasteelbos Renswoude is voor een groot deel vrij toegankelijk. Dit trekt niet alleen veel mensen die genieten van de mooie omgeving, maar regelmatig ook fietsers en automobilisten die rijden en parkeren op plekken waar dat niet is toegestaan.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.²⁴

Erfgoed

Tastbaar en soms minder tastbaar

Utrechts Landschap stelt erfgoed veilig voor de toekomst. Het erfgoed van Utrechts Landschap bestaat uit sporen uit het verleden die zichtbaar en tastbaar aanwezig zijn, bijvoorbeeld archeologische vindplaatsen, archieven, monumenten en groen erfgoed, zoals lanen en landschapselementen. Maar ook immaterieel erfgoed, zoals ambachten, verhalen en gewoonten worden beschermd. Het uitgangspunt van ons erfgoedbeleid is het verbinden van erfgoed aan het omliggende historische en moderne landschap. De historische gebouwen kunnen niet los gezien worden van het groene erfgoed waar ze onderdeel van uitmaken. We beschermen deze erfgoedensembles en versterken de herkenbaarheid. Zo vergroten we de verbondenheid van de Utrechters met hun leefomgeving.

Deskundig onderhoud

Naast eigendom is deskundig beheer, onderhoud en kwaliteitszorg noodzakelijk. We zorgen dat de natuur en het erfgoed dat aan ons is toevertrouwd voor altijd wordt beschermd en kan worden beleefd. Een groot deel van het (specialistische) onderhoud doen onze medewerkers zelf. Waar nodig besteden we werkzaamheden uit.

Landgoederen

Over-Holland, restauratie

In 2021 is de vergunning verleend voor een groot herstel- en restauratieproject aan het overpark van de buitenplaats Over-Holland, tussen Breukelen en Nieuwersluis. Hier was in de loop der jaren door stormen forse schade ontstaan. Ook periodes van droogte hebben sporen achtergelaten en de essentakziekte heeft toegeslagen. Belangrijke parkelementen van de buitenplaats, die in de afgelopen jaren verdwenen zijn, worden in oude glorie hersteld.

De eerste grote klus was het baggeren van de waterpartijen. Hiertoe zijn waar nodig paden vrijgezaagd om de waterpartijen bereikbaar te maken. Een deel van de bagger is in de aanpalende bosvakken verspreid, een deel over de weilanden. Na inklinking wordt de bagger in de bodem gefreesd en wordt er opnieuw ingezaaid. Door deze maatregelen zal de waterkwaliteit sterk verbeteren maar verbetert eveneens de beleving in het park. Veel waterpartijen waren dichtgegroeid en overgroeid. Zichtlijnen zijn nu weer hersteld. Parallel hieraan heeft Waterschap Amstel, Gooi en Vecht de stuwen vervangen die het park afsluiten van de omliggende sloten. In 2022 wordt een waterinlaat aangelegd zodat het peil van het overpark gestuurd kan worden.

Verschillende grote bomen, onder andere enkele monumentale eiken, zijn door droogte dood gegaan en vervolgens geveld. Het hout van de bomen is circulair hergebruikt en tot banken verwerkt. In totaal zijn elf banken gemaakt, die een plek hebben gekregen op Over-Holland, de eendenkooi Kooilust Maarssenbroek en op de Bunzing. Op de valreep van het nieuwe jaar zijn in het parkdeel langs de Rijksstraatweg bomen en bosplantsoen geplant. De

werkzaamheden zijn mogelijk gemaakt dankzij bijdragen van de provincie Utrecht (Parelfonds) en een zeer succesvolle crowdfundingactie specifiek voor bomen.

Robuust watersysteem Zeisterbos en landgoederen

Langs de Driebergseweg in Zeist liggen bijzondere landgoederen en buitenplaatsen van de Stichtse Lustwarande. Onderdeel van de historische parkaanleg is een aantal bos- en slingervijvers op Pavia, Hoog Beek & Royen, Schoonoord, Molenbosch en De Breul. Deze waterpartijen moesten gerevitaliseerd worden om meer water langer vast te kunnen houden. In het gebied liggen ook enkele cultuurhistorische objecten zoals bruggen en dammen die gerestaureerd moesten worden om hun functie en cultuurhistorische waarde te behouden of weer terug te krijgen. Verder ligt in het Zeisterbos een oude spreng die al langer drooggevalen was en daardoor niet meer herkenbaar was als cultuurhistorisch element.

Om al deze elementen weer beleefbaar te maken en om meer water langer vast te houden, is gestart met het project “Robuust watersysteem Zeisterbos en landgoederen”. De gemeente Zeist heeft begin september de benodigde omgevingsvergunningen verleend. De provincie Utrecht heeft de subsidie vanuit de erfgoeddeal en het parelfonds toegekend. Het project wordt uitgevoerd in drie fasen, waarvan fase 1 in 2021 is gestart. Die eerste fase betreft de aanpak van de waterpartijen op De Breul, Molenbosch, Schoonoord en het sprengengebied.

Water in de spreng!

De spreng in het Zeisterbos stond al decennialang droog. De onderzoeken naar de waterbalans in de omgeving lieten een weinig hoopgevend beeld zien: het grondwaterpeil is te laag om de sprengen weer stromend te krijgen. Omdat de spreng omzoomd is met eeuwenoude bomen die deels wortelen in de spreng, zou het schonen en uitdiepen slechts mogelijk zijn tot net boven het wortelpakket, om de bomen niet te beschadigen. Met chirurgische precisie werd begonnen met het verwijderen van het blad, compost en het bagger in het deel van de spreng richting de keiendam.

Na het wegscheppen van de laatste laag borrelde het grondwater naar boven. Al snel stond er in het voorste deel van de spreng een mooie laag water! Afhankelijk hoe het grondwaterpeil zich ontwikkelt en met hulp van wat neerslag, hopen we dat het water in de spreng lange tijd behouden kan blijven.

Schoonoord

De watergang rond Schoonoord, die deels door kwelwater wordt gevoed, verkeerde in slechte staat. Om te voorkomen dat ook deze waterpartij droog zou vallen, moest hier grootschalig worden geschoond. Ook zijn een duiker en stuw geplaatst zodat het waterpeil op niveau blijft en de watergangen weer vrij kunnen stromen. Het doel om meer water langer vast te houden is geslaagd.

Natuurwerkdag

Met de hulp van een fantastisch team vrijwilligers is tijdens de Natuurwerkdag op 5 november een start gemaakt met het inplanten van vossenbes. In de droge delen van de spreng symboliseren deze struikjes dat hier ooit het kwelwater, afkomstig van de Heuvelrug,

vrijelijk gestroomd heeft. Door de lage grondwaterstand zullen de hoger gelegen delen van de sprengrand niet meer watervoerend worden.

Rondleiding en kennisdeling

In 2021 zijn er vijf rondleidingen gegeven over het projectgebied. We gaven hierbij uitleg over het project én namen de mensen mee in de vraagstukken rondom droogte, het waterbeheer en het gebruik. De bezoekers van het gebied reageerden verheugd. Vooral de oudere bewoners, die nog herinneringen hebben aan de tijd dat de sprengrand watervoerend was, waren enthousiast over het water dat nu weer zichtbaar is.

Het vervolg

Fase 1 van het project krijgt verder invulling door de vijvers op Molenbosch en De Breul op te knappen, zodat deze weer een passende uitstraling krijgen. We zorgen er ook voor dat ze robuust gemaakt worden en zo beter bestand zijn tegen klimaatverandering. Vanaf januari 2022, in de tweede fase, worden de gebouwde cultuurhistorische objecten gerestaureerd. Fase 3 van het project geeft invulling aan het benutten van hemelwater, waardoor meer water in de waterpartijen en in het bosgebied kan worden opgenomen.

De Breul, zorg om zomereiken

Op Landgoed De Breul zijn flink wat zomereiken de laatste jaren sterk in conditie achteruitgegaan. Hetzelfde beeld is terug te zien bij een groot deel van de zomereiken over de gehele Utrechtse Heuvelrug. Om beter beeld te krijgen van de onderliggende problemen is een uitgebreid onderzoek gestart met drie onderdelen:

- visuele boombeoordeling met een focus op ziektes en schimmels,
- bodemkundig onderzoek naar voedingselementen voor bomen en de opnamemogelijkheid hiervan,
- vochtbeschikbaarheidsonderzoek met behulp van vochtsensoren.

Zodra de uitkomsten zijn geanalyseerd wordt er een aanpak bepaald.

Het maaisel van De Breul is verspreid over de nabijgelegen buitenplaatsen. De hierin aanwezige kruiden moeten een impuls geven aan de kruidengroei op deze graslanden. Met leerlingen van het Technasium op De Breul is binnen het project “een gezonde leefomgeving” gezocht naar oplossingen die het zwerfafval kunnen tegengaan.

Beerschoten, narcissen

Delen van landgoed Beerschoten bij De Bilt en de ezelsweide worden begraasd door ezels, afkomstig van de ezelsociëteit Zeist. Verder heeft de landgoederenploeg samen met medewerkers van ASR 12.000 narcissen geplant.

Houdringe, veteraanbomen

Rondom het landhuis van Houdringe is nog een landschappelijke aanleg aanwezig. De parkaanleg aan de achterkant van het huis is ontworpen door Jan David Zocher junior, al voor 1824. De aanleg wordt gekenmerkt door grote open ruimtes, omzoomd door bosranden. Een groot deel van het bomenbestand raakt op gevorderde leeftijd. Deze ‘veterane bomen’ krijgen extra verzorging en er zijn nieuwe bomen geplant.

Kasteelbos Renswoude, nieuwe bomen

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Afgelopen jaar zijn er in Kasteelbos Renswoude ruim vijftig landgoedbomen aangeplant en is een nieuwe hoogstamboomgaard aangelegd. De actieve vrijwilligersgroep levert een grote bijdrage aan het onderhoud in het park. De omgevallen eiken in het park zijn verwerkt tot banken. Met hout afkomstig uit Beerschoten is de rustieke brug met de knuppelleuning hersteld. Voor het eerst in decennia hebben ooievaars op de gekandelaberde plataan een nest gebouwd.

Heerlijkheid Stoutenburg, reddingsplan voor Adam en Eva

Dit jaar zijn met de uitvoering van het project "In de voetsporen van Johan van Oldenbarnevelt" de oprijlaan en de wandelpaden langs de Barneveldse Beek en de Haarbeek in Stoutenburg hersteld. Door het opvullen en afvlakken van kuilen en bandensporen zijn de paden weer goed begaanbaar voor wandelaars. Naast het pad zijn noodgedwongen essen geveld omdat deze in slechte conditie waren. Ter vervanging zijn er populieren aangeplant. Onze vrijwilligers hebben 3000 krokussen geplant.

Op Heerlijkheid Stoutenburg staan twee zeer oude zomereiken: Adam en Eva. Hun leeftijd wordt geschat op 300 tot 400 jaar oud. In de loop van de jaren is al veel in het werk gesteld om de monumentale eiken te behouden. Beide bomen zijn verankerd met roestvrijstalen kabels met ankers. Afgelopen jaar is een van de ankers losgekomen. Hierdoor moest in afwachting van een permanente oplossing een noodgreep uitgevoerd worden, waarbij de kroon van Adam zeker voor de helft is ingenomen. De enorme hangende gesteltak is nog wel intact.

Landgoed Moersbergen, herstel historische elementen

Landgoed Moersbergen vindt zijn oorsprong diep in de Middeleeuwen, waar het al erkend werd als Ridderhofstad. Zo'n oude oorsprong verdient extra aandacht en zorg. Daarom is er gewerkt aan het herstel van de historische elementen van het landgoed. De entree is hersteld, de lanen gemaaid en gesnoeid, kenmerkende watergangen geschoond en de zichtlijnen weer vrijgemaakt, waardoor het kasteel weer van beide kanten te bewonderen is.

De Paltz, doolhof

Het beukendoolhof op De Paltz is voorzien van een irrigatieslang en er is een laag compost aangebracht bij de boompjes.

Overig erfgoed

Koningstafel Grebbeberg, Rhenen

Met de vroegmiddeleeuwse Ringwalburg kent de Gebbeberg een mysterieus archeologisch monument waarvan de geschiedenis en het gebruik voornamelijk grotendeels in nevelen zijn gehuld. Het mag duidelijk zijn dat de ligging bovenop de berg met zicht op de rivier strategisch van belang was. Binnen de aarden wallen van dit oude monument wordt jaarlijks gemaaid en begraasd zodat de contouren weer zichtbaar worden. ~~Beschalingen worden~~ direct verholpen om de aanwezige cultuurhistorische elementen te beschermen. Vanaf hier

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

is een schitterend uitzicht over de Blauwe Kamer en de rivier. Het uitkijkpunt, bestaande uit een grote houten bank, is afgelopen jaar hersteld.

De hoge ligging is waarschijnlijk ook de reden geweest voor Frederik V van de Palts, de Winterkoning, om rond 1630 de Koningstafel aan te leggen. Ditmaal niet om strategische redenen, maar vanwege het fenomenale uitzicht over het rivierenlandschap en Rhenen. De Koningstafel is in de loop der eeuwen verschillende keren door kunstenaars getekend, wat laat zien dat het een bekende en geliefde plek was. De Koningstafel bestond tot voor kort uit een vormeloze hoop “misbaksels” van de steenfabriek De Blauwe Kamer. In 2021 is hij gereconstrueerd, geïnspireerd op een zestiende-eeuwse tekening met daarop een zeshoekige bakstenen sokkel, bedekt met een zeshoekige stenen plaat. Daarnaast zijn twee trappen aangelegd en is het uitzicht vanaf de Koningstafel vrij gezaagd.

De ruïne van de voormalige boswachterswoning is eveneens hersteld. Het afgebrokkelde muurwerk is voor een deel opgemetseld en er is een opklimbeveiliging aangebracht. De toegangsdeur is goed afsluitbaar gemaakt. De verwachting is dat hiermee het vandalisme in toom kan worden gehouden.

Zoeken naar vermiste militairen op de Grebbeberg

In de meidagen van 1940 is de Grebbeberg strijdtonel geweest tussen Nederlandse en Duitse militairen. Wat zich daar heeft afgespeeld, speelt nog steeds. Afgelopen nazomer zocht het Ministerie van Defensie naar twee vermiste Nederlandse militairen. Na zestig jaar onderzoek bleken er genoeg aanwijzingen dat de lichamen op een specifieke locatie zouden liggen. Bij de opgraving werden aanwijzingen gevonden in de vorm van objecten als kogels en wijnflessen, maar geen lichamen. Over dit onderwerp, de slag om de Grebbeberg en deze opgraving specifiek, is eind 2021 een aflevering van het programma Andere Tijden uitgezonden.

Spectaculaire vondsten in prehistorische grafheuvels

De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft tijdens onderzoek naar prehistorische grafheuvels in de bossen van Utrechts Landschap spectaculaire ontdekkingen gedaan. In de kern van één van de heuvels op Stameren werden kleine fragmenten van de gecremeerde overledene aangetroffen, samen met een vuursteen en een scherf van een meegegeven pot. In de flank van een andere grafheuvel werden tevens restanten gevonden van een persoon die honderden jaren na het oprichten van de grafheuvel is bijgezet.

In het landelijk informatiesysteem staan circa 300 heuvels in de gemeente Utrechtse Heuvelrug aangeduid als grafheuvel. In de gebieden van Utrechts Landschap zijn negen grafheuvels aanwezig. De grafheuvels dateren hoofdzakelijk uit de bronstijd en de ijzertijd, tussen circa 4000 en 2000 jaar geleden. Jaarlijks wordt de staat van de monumenten gemonitord en worden maatregelen getroffen om deze te beschermen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Gebouwen

Restauratie tabaksschuur Bergjessteeg, Amerongen

Een van de grote projecten het afgelopen jaar is de restauratie van de tabaksschuur aan de Bergjessteeg in Amerongen. De tabaksschuur is recent in eigendom gekomen van het Utrechts Landschap. Hij verkeerde in een zeer slechte staat van onderhoud.

Dit rijksmonument heeft nog zeer veel originele details. Gelukkig bleek de constructie nog grotendeels intact, maar bleek wel de buitenschil sterk aangetast. Mooi voorbeeld van de details zijn de telmerken op de spanten van de tabaksschuur. Hieruit is op te maken dat de tabaksschuur uit twee verschillende schuren is samengesteld.

Afgelopen jaar zijn de dakpannen met behulp een kraan getest en waar nodig vervangen. Al het potdekselwerk is vervangen door hout uit onze eigen bossen. Als laatste fase is de gehele schuur geschilderd in de karakteristieke zwarte kleur.

Waardmanhuis Blauwe Kamer

De woning in de uiterwaarden van de Blauwe Kamer is ingrijpend gerenoveerd. Het probleem van optrekkend vocht in de muren is aangepakt door het impregneren van de muur. Hiervoor moest de stuclaag deels verwijderd worden, waarna de gehele hal opnieuw is gestukt. Aan de buitenzijde zijn dakpannen vervangen, is lood opnieuw aangebracht en is er een zinken afdekking op de daklijsten aangebracht ter bescherming van het hout.

Daarnaast is de gehele woning voorzien van nieuwe ramen met isolerende beglazing, de cv-ketel vervangen, de zolder verder afgetimmerd en zijn er extra radiatoren geplaatst. Ook heeft de keuken een upgrade gekregen en is de woning aan de buitenzijde geschilderd.

Sloop oude droogloods (asbest) Panbos

De oude droogloods op het terrein van de timmerwerkplaats van het Panbos voldeed niet meer aan de eisen en was nog voorzien van asbest golfplaten. De loods is gesloopt, het asbest is afgevoerd, het terrein is uitgevlakt en de fundering voor de nieuwe loods is geplaatst. In 2022 zal de nieuwe loods worden gebouwd.

Zonnepanelen timmerwerkplaats Panbos

In het kader van duurzaamheid zijn op het dak van de timmerwerkplaats van het Panbos zonnepanelen geplaatst en zijn de slechte dakpannen vervangen. De opgewekte elektriciteit wordt onder andere gebruikt voor de twee elektrische voertuigen voor de timmermannen.

Verwijderen asbest schuur Stoutenburg

Op de locatie Stoutenburg is de kleine schuur van de beheereenheid Noord opgeknapt. Dit was nodig omdat er lekkage was en daarnaast bevatte het dakbeschot asbest. Na het herstel van het dak is de schuur ook weer goed in de verf gezet.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Divers schilderwerk

Vogelkijkhut	Blauwe Kamer	Rhenen
Waardmanhuis	Blauwe Kamer	Rhenen
Kantoor	Oostbroek	De Bilt
Tabaksschuur	Bergjessteeg	Amerongen
Schuur	Stoutenburg	Stoutenburg
Gevels evenementenhal	Bosscherwaarden	Wijk bij Duurstede
Spanten steenfabriek	Bosscherwaarden	Wijk bij Duurstede

Inspectie elektrische installaties diverse objecten

In het kader van veiligheid heeft Utrechts Landschap de elektrische installaties van een groot deel van onze eigendommen geïnspecteerd en eventuele tekortkomingen hersteld. Dit varieerde van het vernieuwen van stopcontacten tot het vervangen van gehele meterkasten.

Tuinmuur Moersbergen

De dakpanafdekking van de tuinmuur bij de vakantiewoning in Moersbergen was voor een groot gedeelte beschadigd. Afgelopen jaar is deze door een metselbedrijf weer netjes hersteld.

Brand boerderij Sandwijck

In de nacht van 31 juli is het rieten dak van de boerderij op Sandwijck in brand gestoken. Samen met de huurder en de aannemer is snel geschakeld en wordt er de hele winter hard gewerkt aan het herstel van de schade. Om in de wintermaanden door te kunnen werken is de boerderij compleet ingepakt. In het voorjaar van 2022 hopen we dat het herstel van de schade afgerond is.

Koetshuis Beerschoten

Een groot project betreft de verbouwing van het koetshuis Beerschoten naar een modern infocentrum met horecafunctie. Vooruitlopend op deze verbouwing hebben onze timmermannen dit jaar het pand voorzien van nieuwe ramen met isolerende beglazing. In de zijgevel zijn deuren gemaakt waar eerst ramen zaten en is er herstelwerk aan rotte dorpels en goten uitgevoerd.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

DESKUNDIGHEID INZETTEN

Het beheer van natuur, landschap en erfgoed is niet statisch. Soms nemen we zelf nieuwe initiatieven, we haken aan bij belangrijke samenwerkingsverbanden, zijn betrokken bij provinciaal beleid en reageren op ontwikkelingen in natuur en landschap. Ook werken we met verschillende partijen samen aan concrete projecten voor het behoud en verbeteren van het natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie in de provincie Utrecht. We zetten onze deskundigheid in voor belangenbehartiging, beleidsbeïnvloeding en samenwerking.

Provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening

De samenwerkende Oostbroekorganisaties en Utrechts Landschap afzonderlijk hebben afgelopen jaar veel inzet gepleegd en input geleverd voor de Provinciale Omgevingsverordening en diverse provinciale uitvoeringsprogramma's voortkomend uit de Omgevingsvisie. Rode draad daarbij is dat de ruimtelijke bescherming van het Natuurnetwerk (NNN) niet goed is geregeld in de nieuwe Omgevingsverordening. Wij ervaren dat de nieuwe 'meerwaardebenadering' negatieve invloed heeft op de natuur: de benadering leidt ertoe dat negatieve ontwikkelingen in de NNN sneller mogelijk zouden worden. Ook worden deze ontwikkelingen niet meer als uitzonderingen beschouwd, maar als kans gezien. Bovendien is ons inziens de toetsing van de effecten op het NNN te mager.

In diverse dossiers is dit aan de orde, met als belangrijkste voorbeelden de planontwikkelingen van paleis Soestdijk en het Verweliusterrein in De Bilt. Wij kaarten dit zowel op gemeentelijk, provinciaal als landelijk niveau stevig aan. Met Statenleden zijn diverse online gesprekken gevoerd over de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening en de NNN-meerwaardebenadering.

Stikstof en Programma Natuur

Utrechts Landschap neemt deel aan de gesprekken over de (gebiedsgerichte) aanpak van de stikstofcrisis. Daarnaast biedt het Programma Natuur, in 2020 door het Rijk geïnitieerd, mogelijkheden om projecten in te dienen voor stikstofgerelateerd natuurherstel. Utrechts Landschap start in 2022 een project voor hydrologisch systeemherstel in de Amerongse Bovenpolder (Natura 2000), waarbij gebufferd (kalkrijk) grondwater beter benut kan worden.

Bij het Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN) hebben we de onderzoeksvraag neergelegd of de kennis met betrekking tot de effecten van stikstof op de Veluwe te vertalen is voor de situatie op de Utrechtse Heuvelrug. De Utrechtse Heuvelrug is geen Natura2000-gebied, en valt daardoor buiten de huidige scope. Maar de terreinbeheerders willen graag meer inzicht krijgen of de stikstofgevoelige natuurtypen hier ook te lijden hebben.

Ook organiseerden we een verdrogingssymposium en een excursie om effecten van stikstof op de Heuvelrug te laten zien en te bespreken voor Utrechtse Statenleden, raadsleden en waterschapsbestuurders.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Utrechts Landschap was betrokken bij het programmaoverleg en het overleg van de Vereniging van Deelnemers van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH). Daarnaast

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

nemen we deel aan de werkgroep inhoud die een voorstudie uitvoert naar de onderwerpen waarop de NPUH-deelnemers de komende jaren samenwerken ten behoeve van natuur, cultuur en erfgoed.

Blauwe Agenda voor de Heuvelrug

NPUH, provincie Utrecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Vallei & Veluwe, Vitens, de Utrechtse gemeenten en terreineigenaren sloegen in 2019 hun handen ineen voor een Blauwe Agenda voor de Heuvelrug. De Heuvelrug staat voor een groot aantal wateruitdagingen. Doel van de samenwerkingsagenda is om het watersysteem van de Heuvelrug robuust en toekomstbestendig te krijgen. Dit doen we door gezamenlijk onderzoek en uitvoering van projecten, waarmee water langer op de Heuvelrug wordt vastgehouden, meer water kan infiltreren en het watersysteem schoner wordt.

Utrechts Landschap is betrokken bij de kerngroep van de Blauwe Agenda, die werkt aan een ambitiedocument waarin voor de korte en lange termijn maatregelen worden bepaald waarmee we een robuust en toekomstbestendig watersysteem op de Heuvelrug willen bereiken. Er is uitgebreid hydrologisch onderzoek verricht naar het effect van mogelijke maatregelen. In 2022 wordt het ambitiedocument vastgesteld.

Zie eerder in dit verslag de beschrijving van Robuust watersysteem Zeisterbos en landgoederen.

Samenwerking Groene Planologie

Ook dit jaar hebben Natuur & Milieu Utrecht, Natuurmonumenten en Utrechts Landschap weer geïnvesteerd in het kritisch volgen van ruimtelijke ontwikkelingen op (vooral) lokaal niveau. Vanuit deze samenwerking reageren we op ruimtelijke plannen die natuur, landschap en erfgoed raken. Ook kunnen we lokale natuur-, milieu- en bewonersgroepen adviseren hoe te reageren op plannen in hun gemeente. Daarnaast reageert Utrechts Landschap afzonderlijk op lokale planinitiatieven of participeert in samenwerking met lokale natuur- en bewonersgroepen.

Een selectie van ruimtelijke plannen waarop we (gezamenlijk of afzonderlijk als Utrechts Landschap) hebben gereageerd: Heuvelrugzone Amersfoort, Utrechtseweg 341 De Bilt (Verwelius/Hessing-terrein), Omgevingsvisie Soest, Omgevingsvisie USP (inclusief locatie Ronald McDonaldhuis), herontwikkeling paleis Soestdijk, Woningbouwplan Utrechtsestraatweg Rhenen, Zonnepark Remmerden, Dijkversterking Streefkerk-Ameide-Fort Everdingen, Blauwe omgevingsprogramma's/waterbeheerprogramma's van drie waterschappen in onze provincie, provinciale programma's (Bodem&Water, Wonen&Werken, Recreatie&Toerisme) en strategieën (Regionale Veenweidestrategie, Bossenstrategie, Groen Groeit Mee). Bij de vele reacties op gemeentelijke plannen voor wind- en zonne-energie krijgen we enthousiaste hulp van een vrijwilliger.

Belangenbehartiging erfgoed

Bij verschillende gebiedsprocessen heeft Utrechts Landschap de belangen van erfgoed en cultuurhistorie naar voren gebracht. Dit is onder andere gebeurd bij de dijkversterking van de Lekdijk tussen Everdingen en Ameide, bij de versterking van de Grebbedijk maar ook in het kader van omgevingsvisies (onder andere gemeente Stichtse Vecht) en bij planvorming rondom Regionale Energie Strategie.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

STEUN UTRECHTSE SAMENLEVING

Bescherming van natuur en erfgoed is onmogelijk zonder steun van de Utrechtse samenleving. Dankzij 785 vrijwilligers, 31.940 Beschermers en 73 Bedrijfsvrienden geven we een stem aan wat zelf niet kan spreken: de prachtige natuur en het waardevolle erfgoed in onze provincie. Onze achterban blijft groeien, en daar zijn we trots op.

Dichtbij en betrokken

Het betrekken van het publiek bij natuur en erfgoed is één van onze speerpunten. Als mensen meer weten, raken ze meer betrokken en groeit de behoefte om natuur en erfgoed voor de toekomst te behouden. Op verschillende manieren betrekken we het publiek bij ons werk.

Communicatie

Middelen

Website

Via onze website informeren we bezoekers over de recreatiemogelijkheden, nieuws en de mogelijkheden om ons te steunen. In 2021 is de website van Utrechts Landschap 824.427 keer bezocht (in 2020 724.059 keer). In totaal werden 2,3 miljoen pagina's bekeken (tegenover 2,02 miljoen in 2020). Hoog scoren de pagina's van de natuurgebieden Park Vliegbasis Soesterberg, landgoed Heidestein-Bornia en het Zeisterbos. De meest bezochte routes op de website waren in 2021 het Stoute Schoenenpad (Stoutenburg), Zeisterbos (Zeist), Hoog & Laag (Amerongen), Beerschoten-Houdringe-Panbos (De Bilt) en Kozakkenput (Zeist).

In 2021 is Utrechts Landschap gestart met de voorbereidingen voor een nieuwe website. De nieuwe website zal gekoppeld zijn aan ons datasysteem, waardoor we onze werksystemen efficiënter kunnen inrichten. De website gaat in de loop van 2022 online.

Digitale nieuwsbrief

Eens per maand verzendt Utrechts Landschap een gratis digitale nieuwsbrief met nieuwsberichten, excursies, wandeltips en fondsenwervende acties. In 2021 is de nieuwsbrief 12 keer verstuurd naar 40.791 lezers.

Social media

In 2020 zijn we gestart op Instagram met 1499 volgers. Dat aantal groeide in 2021 gestaag naar 2544 volgers. Op Facebook kregen we 1186 nieuwe volgers, wat ons brengt op een totaal van 8840 volgers. Het aantal volgers op Twitter steeg van 7721 naar 7870. Ook op LinkedIn is Utrechts Landschap actief en hebben we 4321 volgers.

Infocentra

Op acht plekken in de provincie staan infocentra en een excursiecentrum van Utrechts Landschap. Vrijwilligers vertellen over het gebied en over de wandel- en fietsroutes, en

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

maken zo de natuur nog beter beleefbaar. Zes van de zeven infocentra beschikken over educatieve ruimtes en faciliteiten voor scholen, natuurclubs of plaatselijke werkgroepen.

Folders

Om bezoekers op weg te helpen in onze natuurgebieden en om meer bekendheid te geven aan onze natuurgebieden geven we folders uit. Deze zijn gratis verkrijgbaar in onze informatiecentra, bij VVV's, campings en bibliotheken. In 2021 is de folders van de Blauwe Kamer vernieuwd. Park Vliegbasis Soesterberg heeft voor het eerst een gebiedsfolder gekregen. Omdat de vernieuwde (en geëlektrificeerde) Pont van het Landschap in 2021 zijn eerste vaarseizoen maakte, is ook daarvoor een nieuwe folder verschenen. Daarnaast zijn de kinderroutes Heksenpad Oostbroek en Speelpad Beerschoten vernieuwd. Deze zijn voor 1 euro te koop in de betreffende infocentra.

QR-routes

Utrechts Landschap biedt sinds 2021 een nieuwe manier van beleven aan met twee QR-routes. Er is een route op landgoed Beerschoten bij De Bilt en een op Park Vliegbasis Soesterberg. Door onderweg codes te scannen, kunnen bezoekers kennismaken met de natuur en geschiedenis van het gebied en ontdekken ze de meest bijzondere plekjes.

Informatiepanelen

In bijna al onze natuurgebieden staat een gebiedspaneel dat bezoekers de weg wijst, met onder andere een kaart met de wandelroutes. In 2021 zijn de volgende gebiedspanelen vernieuwd: Ridderoordse Bos, Blauwe Kamer en polders Bolgerijen/Autena. Het begrazingsgebied van landgoed Heidestein is voorzien van informatiepanelen waarop de toegangsregels van het beschermde gebied nog eens extra duidelijk zijn gemaakt. Ook is op de Grebbeberg bij de reconstructie van de Koningstafel een informatiepaneel geplaatst.

Magazine

Utrechts Landschap geeft vier keer per jaar het magazine Mijn Utrechts Landschap uit. In het informatieve en kleurrijke magazine kunnen Beschermers lezen over natuur en erfgoed in de provincie Utrecht en het werk van Utrechts Landschap. Boswachters geven wandeltips en er is een overzicht met excursies en activiteiten. In 2021 is de oplage van Mijn Utrechts Landschap gestegen van 31.000 naar 36.500. Het magazine gaat per post naar onze Beschermers (32.557 exemplaren) en naar onze infocentra (1400 exemplaren). Zo'n 2500 exemplaren worden ter promotie verspreid onder bibliotheken, gemeentehuizen en relaties.

Het magazine besteedde in 2021 aandacht aan de terugkomst van de otter, vliegers op Park Vliegbasis Soesterberg (het thema van de Utrechtse Natuurdagen), de restauratie van overpark Over-Holland en roofvogels in de winter. In het lentenummer van 2021 is een publieksverslag over 2020 geplaatst.

Media-aandacht

Door aandacht in de media voor ons werk, proberen we onze bekendheid te vergroten. In 2021 verstuurd we 33 persberichten aan landelijke, regionale en lokale mediaredacties. De onderwerpen varieerden van boswerkzaamheden tot restauraties en van zeldzame bijen en vlinders tot de oproep om de aankoop van natuur te steunen. Ook onze vrijwilligers verstuurd persberichten om hun activiteiten lokaal aan te kondigen. In totaal zijn we in

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

2021 in 244 online nieuwsberichten genoemd, met een bereik van 4.473.261 views. 15 procent van de berichtgeving was positief, 84 procent neutraal en 1 procent negatief.

Mijn Mooiste Plek

Utrechts Landschap heeft in 2021 meegewerkt aan het programma 'Mijn Mooiste Plek' van RTV Utrecht. Naast een financiële bijdrage, hebben de boswachters publiek voor vier afleveringen een vlog aangeleverd. Zo vertelden zij voor eigen camera over de riviernatuur in de Blauwe Kamer, de bijzonderheden van de Everdingerwaarden, de kwetsbare natuur op Park Vliegbasis Soesterberg en de nieuwe natuur van Bloedaal.

Valwind

Op 18 juni werden Leersum en omgeving getroffen door een valwind. Ook onze gebieden Breeveen en Dartheide werden getroffen. Vanwege de veiligheid sloot Utrechts Landschap de gebieden af voor publiek. Boswachters publiek stonden, samen met Staatsbosbeheer, de media te woord en via persberichten hield Utrechts Landschap het publiek op de hoogte toen delen van het gebied weer open gingen.

Projecten

Kraamkamer moeder natuur

In maart hebben we meegedaan aan de actie 'Kraamkamer Moeder Natuur'. Hiermee riepen Utrechts Landschap, Goois Natuurreservaat, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer bezoekers op om in het broedseizoen rekening te houden met kwetsbare dieren in natuurgebieden. In veel gebieden hingen spandoeken met de tekst 'Welkom in de kraamkamer van Moeder Natuur'. We wilden hiermee bezoekers verwelkomen en ze tegelijkertijd wijzen op de kwetsbaarheid van de plek waar ze zijn. Bezoekers zijn in het voorjaar op kraamvisite in de natuur, het leefgebied van vele broedende, parende en barende dieren en van nieuwe, ontkiemende planten. Naast spandoeken in onze gebieden, hebben we ook aandacht aan de actie besteed via een persbericht, berichten op social media en onze site.

Utrechtse Natuurdagen

Van 8 tot en met 10 juli waren de Utrechtse Natuurdagen, met als thema 'Vliegers op de vliegbasis'. Tijdens deze dagen kon iedereen kennismaken met zeldzame vlinders, bedreigde vogels, nieuw ontdekte sluipvliegen en werkelijk álles wat vliegt boven Park Vliegbasis Soesterberg. Als Utrechts Landschap organiseren we de Utrechtse Natuurdagen eens in de twee jaar om de binding met onze achterban te versterken en om kennis over natuur te delen met stakeholders en bewoners. Zo laten we zien hoe Utrechts Landschap zich met succes sterk maakt voor de natuur in de provincie Utrecht.

Vanwege de beperkingen door corona had het evenement grotendeels een digitaal karakter. Op donderdag 8 juli was er een online symposium, dat werd voorgezeten door Andrea van Pol, bekend van VARA's Vroege Vogels. Ben Koks, Kars Veling (Vlinderstichting) en Hendrike Geessink (Utrechts Landschap) hielden lezingen over de bijzondere actuele en potentiële waarde van de vliegbasis als kraamkamer voor vliegende soorten. Het symposium werd live bijgewoond door 350 belangstellenden, en was ook daarna nog terug te kijken. Op vrijdag 9 juli ontvingen we onze Bedrijfsvrienden en gulle gevers op Park Vliegbasis Soesterberg.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Zaterdag 10 juli stond in het teken van een (vanwege corona) bescheiden publieksdag met een ontvangst op de vliegbasis en excursies op inschrijving.

Achterban

Beschermers

Onze doelstelling kunnen we alleen bereiken met steun van de Utrechtse samenleving. Dat doen we door mensen gericht te vragen om hun structurele steun als Beschermer. In 2021 hebben we 2254 nieuwe Beschermers aan ons weten te verbinden. Daarmee is het aantal betalende Beschermers gestegen naar 31.940. In 2021 hielden we drie wervingsacties; een direct mailing in het voorjaar en in het najaar en een cadeautjesmailing in het lentenummer van het magazine Mijn Utrechts Landschap.

Bedrijfsvrienden

Met 16 nieuw geworven Bedrijfsvrienden (en slechts 4 gestopte Bedrijfsvrienden) was 2021 een uitstekend jaar. In totaal eindigden we op 69 Bedrijfsvrienden. Van deze 69 Bedrijfsvrienden zijn er 19 Goudvinken, 36 Zilverreigers, 14 Koperwieken. Niet eerder zijn zoveel nieuwe vrienden geworven. Eind december 2021 is weer een direct mailing uitgegaan om Bedrijfsvrienden te werven. De resultaten worden in 2022 zichtbaar.

In juni vond een Bedrijfsvriendenbijeenkomst plaats tijdens de Utrechtse Natuurdagen op Park Vliegbasis Soesterberg. De andere bijeenkomst in het najaar kon vanwege corona niet doorgaan.

Giften

De inkomsten uit giften was in 2021 ruim anderhalf keer hoger dan het jaar ervoor: € 385.000 versus € 155.000 in 2020. Utrechts Landschap heeft meerdere nieuwe mailingen verstuurd en doelgroepen aangeschreven.

Middle donors

In 2021 is gestart met een pilot voor het werven van giften via Middle Donors. In maart ging het project 'Bomenrijkdom' van start waarbij donateurs een boom konden doneren. In totaal zijn er 1200 bomen gedoneerd ter waarde van € 92.000. In september startte het project 'Aanplant groen op Over-Holland' waarbij donateurs bomen, struiken en stinsenbollen op Over-Holland konden doneren. In totaal zijn er 1000 giften gedaan ter waarde van € 80.000. De actie loopt door in 2022.

De pilot is geslaagd en besloten is de Middle Donorwerving jaarlijks als reguliere campagne in te zetten.

In juni is een crowdfunding in Driebergen opgestart voor de aankoop van 120 hectare Heuvelruggronden. De crowdfunding met nieuwsberichten in de media, krantenadvertenties, posters, flyers en abri's heeft € 30.000 opgeleverd.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Periodieke Schenkingen

Het aantal periodieke schenkingen in 2021 betrof 585. Een flinke stijging van 177 (40%) t.o.v. 2020. Dit is mede het gevolg van de mailing in het najaar 2020. Mede door de toename van het aantal (grote) giften is het periodiek schenken toegenomen.

Vermogensfondsen

Voor bijzondere projecten doen we regelmatig een beroep op vermogensfondsen. 2021 was hiervoor een zeer succesvol jaar.

Als Utrechts Landschap kregen we 15 keer een bedrag toegekend voor 6 projecten, met een gezamenlijke waarde van € 260.000. Zo gaf de Stichting De Versterking een bijdrage aan het herstel van de Koningstafel en omgeving op de Grebbeberg en doneerde het Dinamofonds voor de restauratie van de buitenplaats Over-Holland. Het Prins Bernhard Cultuurfonds gaf een prachtige bijdrage voor de aankoop van 24 hectare natuur van landgoed De Woerd in Driebergen. Tevens ontvingen we bijdragen voor de restauratie van de grijperdraaikraan van Steenfabriek Bosscherwaarden, voor een drone om voor het maaien reekalfjes op te sporen en de aankoop van Heuvelruggronden

Nationale Postcode Loterij

Utrechts Landschap kon diverse projecten uitvoeren dankzij de Nationale Postcode Loterij, waaronder ontwikkeling verbinding Zwarte Goor Juliusput, herstel vochtig hakhout, aanplant Bantam, stuw eendenkooi Maarssenbroek, de Utrechtse natuurdagen, inrichting het Hooge Land en herstel vijvers en sprengen Zeist.

Nalatenschappen

In 2021 hebben vier Beschermers een nalatenschap toegezegd.

Samenwerkingen en wervingscampagnes

De samenwerking met Toyotadealer Van Gent leverde 866 Proef-Beschermers op. In het kader van de samenwerking met DierenPark Amersfoort hebben 483 Beschermers (waarvan 30% Junior Beschermers) in 2021 gebruik gemaakt van de 25% kortingsactie op de entree van DierenPark Amersfoort.

Vrijwilligers

Onze natuur en erfgoed kan niet onderhouden worden zonder de inzet van onze 785 gemotiveerde vrijwilligers die actief zijn op allerlei gebieden. Het gaat om 646 vaste en 139 flex-vrijwilligers. Zij werken in de bossen, bemensen onze informatiecentra, begeleiden excursies, organiseren tentoonstellingen, lezingen, evenementen en kinderactiviteiten. Andere vrijwilligers verzorgen de schaapskuddes. Het promoteteam informeert publiek over onze activiteiten en werft Beschermers (donateurs). Daarnaast zijn er vrijwilligers actief als boswachter toezicht en handhaving. Omdat alle groepen lokaal zijn georganiseerd, zijn de meeste vrijwilligers actief in hun eigen woonomgeving.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De stichting heeft veel te danken aan haar vrijwilligers. Zonder de enorme inzet van deze mensen zouden veel activiteiten en het beheer niet mogelijk zijn!

Wat meer in detail:

- In de Commissie Steenfabriek Bosscherwaarden zijn 13 vrijwilligers actief.
- 346 vrijwilligers helpen in de communicatie, bijvoorbeeld bij het organiseren van activiteiten, het gidsen bij excursies, bemensing van de infocentra en natuurlijk het promoteam.
- Ten slotte zijn er 382 terreinvrijwilligers (vast en flex) die helpen bij het beheer.

Bijzonderheden en ontwikkelingen

2021 was wederom een coronajaar met vallen en opstaan. We zijn het jaar gestart in een lockdown en pas eind juni 2021 konden alle vrijwilligers weer aan de slag. Dat ging stap voor stap, waarbij de infocentra als eerste weer open konden, daarna volgden de terreinvrijwilligers die hun groepsgrootte van twee naar normaal zagen stijgen. Ook onze activiteiten konden van niets, naar vier personen, weer naar normaal tegen eind juni 2021. Eind december 2021 besloot het kabinet tot een nieuwe lockdown. Al met al hebben we ruim een half jaar 'normaal' kunnen draaien.

Commissies konden hierbij nog zelf keuzes maken om naar gelang alle maatregelen toch bepaalde activiteiten te annuleren. Soms werd ook besloten om een infocentrum nog niet te openen tot de maatregelen soepeler waren. De keuze was aan de vrijwilligers, ook vanuit hun eigen, persoonlijke afwegingen omtrent gezondheid. Na de vaccinaties kwam er gelukkig weer meer ruimte voor vrijwilligersactiviteiten.

Gelukkig zat corona ons niet helemaal in de weg. De vrijwilligers mogen in 2021 dan wel vaak op de bank hebben gezeten, ze staan er voor 2022 helemaal klaar voor. Veel commissies en het beheerteam vullen hun team graag aan met enthousiastelingen. We hebben 2021 afgesloten met ongeveer twintig openstaande vacatures. Nieuwe vrijwilligers weten ons goed te vinden, want op de vacatures wordt gretig gereageerd.

Bijzondere vrijwilligersactiviteiten:

- Januari 2021: De Groenling (de promo-kar van het promoteam) is opgeknapt en efficiënter ingericht, en daarmee helemaal klaar voor het nieuwe seizoen.
- April 2021: De nieuwe elektrische Pont Kromme Rijn is in april gestart met het maken van vaartochten. De eerste storingsen zijn inmiddels achter de rug of vormen een uitdaging om in 2022 opgelost te worden. En helaas, door corona waren de zitplekken beperkt. Ook vanwege de afhandeling van de vergunning kon er niet met volle bezetting worden gevaren. Door corona kon er geen feestelijke opening plaatsvinden, ook een feestelijke afsluiting was niet mogelijk. Hopelijk dan toch in 2022.
- Mei 2021: De Bosboemel is besteld, maar helaas nog niet afgeleverd (zal hopelijk in 2022 gebeuren). In 2020 is er een ANWB prijs van €10.000 gewonnen voor het project.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

- Oktober 2021: Start flex-team (eindelijk weer!). Deze kwam iedere week samen, 11 weken lang (tot medio december 2021).
- Oktober/november 2021: Eerste opleidingen van het jaar: Bos en bosbeheer, Excursievaardigheden, EHBO (en herhaling EHBO).
- December 2021: Eerste digitale vrijwilligersnieuwsbrief De Editie.

Natuurwerkdagen

Tijdens de natuurwerkdagen op 5 en 6 november 2021 hebben vele vrijwilligers geholpen bij het uitvoeren van diverse klussen bij Utrechts Landschap. Deze vrijwilligers zijn veelal enthousiaste bewoners die het leuk vinden om een dagje mee te helpen bij een klus in de buurt.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴⁰

KLACHT VGG

Naar aanleiding van een klacht ingediend door enkele particuliere grondbezitters (waaronder Nationaal Park de Hoge Veluwe) over de PNB-regeling, welke klacht volgens de Europese Commissie later zou zijn 'opgevolgd' door de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters ('VGG'), oordeelde de Europese Commissie in een besluit d.d. 2 september 2015, dat de Staat de subsidieregeling weliswaar onterecht niet van tevoren heeft aangemeld bij de Commissie, maar keurde zij de regeling achteraf alsnog goed. Zowel de VGG als de terreinbeherende organisaties (TBO's) hebben – op verschillende gronden - tegen dit besluit van de Europese Commissie beroep ingesteld. De VGG heeft beroep ingesteld, omdat zij van mening is dat de formele onderzoeksprocedure had moeten worden geopend. Wij hebben mede beroep aangetekend, omdat de TBO's onder andere - in tegenstelling tot de Europese Commissie - van mening zijn dat natuurbeschermingsorganisaties als Utrechts Landschap niet kwalificeren als 'onderneming', en aldus geen sprake is van staatssteun. Voorts is er naar het inzicht van de TBO's evenmin sprake geweest van een 'economisch voordeel', althans niet in de mate die de Europese Commissie lijkt aan te nemen en heeft de PNB-regeling niet geleid tot een vervalsing van de mededinging en/of een beïnvloeding van het interstatelijk handelsverkeer, omdat het alleen gaat over Nederlands natuurbeheer.

Gevolgen/genomen maatregelen – In september 2020 is er een uitspraak geweest van het EU-Hof van Justitie in Luxemburg. In dit arrest zijn de conclusies van het EU-Gerecht uit 2018 in stand gelaten en is geoordeeld dat de Europese Commissie de PNB-regeling middels een verkeerde onderzoeksprocedure heeft beoordeeld, en er zodoende een procedureel gebrek kleefde aan het eerdere besluit van de Europese Commissie uit 2015. Het gevolg van de arresten van het Gerecht en het EU-Hof van Justitie is dat het besluit van de Europese Commissie van 2 september 2015 nietig is. De Europese Commissie zal de PNB-regeling vermoedelijk aan een hernieuwde beoordeling onderwerpen.

Wij wachten de voortgang van dit hernieuwde onderzoek af en zien de uitkomst ervan wederom met vertrouwen tegemoet. In het kader van de PNB-regeling, gelijk de subsidieregelingen vóór de invoering van de PNB regeling in 1993, werden de TBO's belast met de aankoop of verkrijging van gronden ten behoeve van de totstandbrenging van de Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (thans: Natuurnetwerk Nederland) met als uitdrukkelijk doel de verworven gronden planmatig te transformeren en daarmee ook financieel af te waarderen tot natuurterrein, om deze eeuwigdurend als natuur te beheren en te behouden, alsmede open te stellen. De waarde van deze terreinen is in beginsel nihil, omdat kwalitatief adequaat beheer van natuurterreinen per saldo geld kost. In die zin is er ook geen sprake van financiële bevoordeling of andersoortige begunstiging van Utrechts Landschap waardoor naar onze mening ook geen sprake is van staatssteun. Terugvordering van subsidies dan wel de rente daarover is naar onze mening thans ook niet aan de orde. Daarom is gelijk aan voorgaande jaren geen verplichting opgenomen in de jaarrekening. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat mocht de Europese Commissie na herbeoordeling toch tot de conclusie komen dat sprake is van (on)verenigbare staatssteun, de Staat gedwongen kan zijn (een deel van) de ontvangen steun en/of de rente daarover terug te vorderen van de TBO's, hetgeen materiële gevolgen kan hebben voor de financiële positie

van de TBO's. Welk besluit de Europese Commissie zal nemen zal eerst echter moeten worden afgewacht. We blijven ons verder graag richten op onze relatie en samenwerking met particuliere natuureigenaren, die Utrechts Landschap van grote waarde vindt en met wie wij in grote mate belangen delen, ook ten aanzien van toekomstig natuurbeheer.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴²

ORGANISATIE

Personeel

Op 31 december 2021 hebben we 54 medewerkers in dienst: 36 mannen en 18 vrouwen. Twee medewerkers hebben een BBL-contract, 6 contracten zijn voor bepaalde tijd en 48 contracten zijn voor onbepaalde tijd.

Het verzuimpercentage voor heel 2021 bedraagt 2,6%. We hebben 6 nieuwe collega's gekregen en er zijn er 3 vertrokken. Dit is exclusief stagiairs. Daarnaast is er één collega met pensioen gegaan en is één collega ons helaas overleden.

Herstructurering afdeling Terreinbeheer

Dit jaar hebben we uitvoering gegeven aan de persoonlijke ontwikkelingsplannen van de medewerkers van de afdeling Terreinbeheer. Wat heb je nodig om succesvol te zijn in je nieuwe functie? Er zijn 12 collega's die een opleiding of coachingstraject hebben gevolgd en succesvol hebben afgerond.

Opleiden voor de toekomst

Elk jaar worden er binnen de afdeling terreinbeheer een of meerdere leerlingen die een Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) volgen van de opleiding bos- en natuurbeheer opgeleid tot boswachter.

De boswachters van de toekomst werken en leren 4 dagen per week bij Utrechts Landschap. Hierbij krijgen ze van onze ervaren teamleden alle kneepjes van het vak bijgebracht: van het zagen van een boom, het maaien van een stuk schraal grasland tot het vakkundig plaatsen van een chique entreeset op een landgoed. Naarmate de opleiding vordert, krijgen de leerlingen ook steeds meer taken van de boswachters, zoals het schrijven van een beheerplan, het begeleiden van een groep flexwerkers, het monitoren van het aandeel Japans duizendknoop in een bosgebied. Omdat Utrechts Landschap een enorme diversiteit aan terreinen heeft en specialistische werkzaamheden veelal zelf uitvoert, krijgt de leerling een goede indruk van het werkveld. We leiden mensen op voor de toekomst. Deze stromen door naar een aanstelling binnen Utrechts Landschap of bij collega-organisaties. Zo konden twee studenten worden aangesteld als boswachter publiek en zijn recent twee studenten doorgestroomd in een functie bij Geldersch Landschap en Kastelen en Flevolandschap. Kortom, het is voor ons een noodzakelijke en vooral leuke en dankbare taak om een steentje bij te dragen aan het in stand houden en ontwikkelen van de kennis en kunde in ons vakgebied.

Ondernemingsraad

In 2021 stelde de Ondernemingsraad een reglement vast. De OR werkt inmiddels langs de lijnen hiervan.

In het verslagjaar bleef de samenstelling van de Ondernemingsraad (die uit drie leden bestaat) dezelfde. Wel was een van de leden gedurende langere tijd uitgeschakeld door ziekte. Omdat een van de leden aangekondigd heeft afscheid te gaan nemen van de organisatie, wordt hij conform het reglement opgevolgd door de nummer twee van zijn kieskring. Opvolging vindt plaats in het nieuwe jaar.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

In totaal zijn er in het verslagjaar vier reguliere overlegvergaderingen geweest. Tijdens de overlegvergaderingen hebben de leden van de Ondernemingsraad en directie van gedachten gewisseld over de impact en risico's van corona op de organisatie en haar medewerkers. Daarnaast is ook steeds aandacht geweest voor het perspectief op de langere termijn, onderstreept door de invoering van een Thuiswerkregeling waarover de OR een positief advies uitbracht. Het onderwerp Duurzaamheid is door de OR nadrukkelijk op de agenda gezet. Daarvoor is een aparte OGSM (strategische planningsmethode) opgezet die kon rekenen op waardering en instemming van de leden. Andere besproken onderwerpen zijn de verandering van organisatie van de afdeling Terreinbeheer en de interne communicatie. Ook in dit verslagjaar heeft de OR gesproken met vertegenwoordigers van de Raad van Toezicht. Onderwerp van gesprek was onder andere het aankoopbeleid en de continuïteit van de organisatie.

Integriteit

Utrechts Landschap kent een klokkenluidersregeling, een klachtenregeling en heeft een externe vertrouwenspersoon. Deze regelingen staan open voor zowel medewerkers, vrijwilligers als externen. In het personeelshandboek is een gedragscode opgenomen. Deze omvat gedragsnormen over ongewenst gedrag, veiligheid, gezondheid en welzijn, privacy en IT security, belangenverstrengeling, nevenfuncties, relaties met leveranciers en de omgang met eigendommen van Utrechts Landschap.

Vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon is in 2021 twee keer geraadpleegd. Het betrof een integriteitskwestie, en een gecombineerde kwestie (integriteit en ongewenste omgangsvormen).

Externe klachten

In 2021 zijn twee klachten ontvangen. Het betrof een klacht over toegankelijkheid van één van onze gebieden, en een klacht over bejegening door één van onze medewerkers. Beide klachten zijn na overleg met de melder afgerond.

De raad van toezicht van Utrechts Landschap onderschrijft het belang van integere bedrijfsvoering en kent daaraan de hoogste prioriteit toe. De leden handelen zelf integer door haar taken uit te oefenen zonder enig direct of indirect eigen belang te dienen en steeds uitsluitend het belang van Utrechts Landschap voorop te stellen. Zij stellen hun kennis, kunde, ervaring, inzet en capaciteiten aan Utrechts Landschap beschikbaar, zonder enige tegenprestatie of beloning. De raad van toezicht ziet erop toe dat Utrechts Landschap een actief integriteitsbeleid heeft en naleeft met als doel dat elk personeelslid zijn/haar taak rechtschapen, eerlijk en betrouwbaar vervult.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴⁴

Inrichting organisatie, bestuur en toezicht

Statutaire naam: Stichting Het Utrechts Landschap

Vestigingsplaats: De Bilt

Rechtsvorm: stichting

Statutenwijzigingen: laatste statutenwijziging op 18 november 2021

Bestuur

- Saskia van Dockum, directeur-bestuurder

De directeur-bestuurder is belast met alle bestuurstaken en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van programma's en activiteiten. De directeur-bestuurder wordt benoemd voor onbepaalde tijd door de Raad van Toezicht.

De directeur-bestuurder is tevens directeur-bestuurder van Stichting de Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot.

Relevante (neven)functies:

- Prins Bernhard Cultuurfonds: voorzitter Adviescommissie Monumentenzorg, lid College van Adviseurs
- Lid raad van toezicht Museum Speelklok
- Lid bestuur Theater Kikker/Podium Hoge Woerd
- Lid van het bestuur van Stichting Geopark Utrechtse Heuvelrug Gooi en Vecht
- Lid Comité Utrecht 900

Raad van Toezicht

- Dhr. M. Kortbeek, voorzitter
- Dhr. A. van Gellicum
- Mw. A.A. Swinkels
- Dhr. N.J. de Vries
- Dhr. H.A.C. Runhaar
- Mw. A.M.A. Pennarts-Pouw
- Mw. A. B. Kingma

De Raad van Toezicht ziet toe op het beleid van het bestuur, o.a. via goedkeuring van de begroting, meerjarenbeleidsplan en jaarrekening, benoeming van het bestuur, aankoop en vervreemding van registergoederen boven een bepaald drempelbedrag. Er is een profielschets voor het toezichthoudend orgaan.

De Raad van Toezicht van Stichting Utrechts Landschap vergaderde in 2021 zes keer. Op de agenda stond onder meer:

- begroting, jaarverslag, jaarrekening, project- en financiële rapportages;
- besluitvorming rondom diverse aankopen en projecten;
- beleidsdocumenten op het gebied van vastgoed, natuurbeheer, natuurvisie en natuurkwaliteitscyclus;
- zelfevaluatie Raad van Toezicht.

Daarnaast bezocht de Raad van Toezicht meerdere uitvoeringsprojecten in de gebieden van Utrechts Landschap.

De Raad van Toezicht ontvangt geen middellijke en geen onmiddellijke bezoldiging. Wel heeft de Raad van Toezicht recht op vergoeding van gemaakte onkosten.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴⁵

Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar, waarna éénmaal herbenoeming mogelijk is voor een periode van vier jaar.

Relevante (neven)functies:

Alle leden hebben ook zitting in de Raden van Toezicht van Stichting de Utrechtse Molens en Stichting kasteel Loenersloot.

Dhr. Kortbeek (voorzitter)

- Lid raad van commissarissen MN Services N.V.
- Voorzitter van de raad van commissarissen van Emil Frey Nederland N.V.

Dhr. van Gellicum

- Rentmeester/taxateur bij Steenhuijs Grondzaken BV / A. van Gellicum Grondzaken BV via A. van Gellicum Beheer BV
- Eigenaar landbouwbedrijf De Langenhof
- Voorzitter expertcommissie landelijk en agrarisch vastgoed Stichting Nederlands Register Vastgoed Taxateurs
- Secretaris-penningmeester Stichting Fonds tot ondersteuning van het agrarisch onderwijs in het gebied van de Tielerwaard
- Voorzitter vereniging Wildbeheereenheid Tielerwaard-Oost
- Voorzitter Stichting Jachtcombinatie Geldermalsen

Mevr. Swinkels

- Founding partner Vastlab en Homes Factory
- Bestuurslid Habitat for Humanity

Dhr. de Vries

- Bestuurslid en arbiter bij de Raad van Arbitrage voor de Bouw (tot 1 januari 2022)
- Voorzitter raad van commissarissen van NileDutch Investment B.V. (tot medio 2021)
- Voorzitter raad van commissarissen Batenburg Techniek N.V.
- Lid raad van commissarissen Andusgroup B.V. (tot medio 2021)

Dhr. Runhaar

- Universitair hoofddocent Governance of Nature and Biodiversity, Copernicus Instituut voor Duurzame Ontwikkeling, Universiteit Utrecht
- Gasthoogleraar Forest and Nature Conservation Policy group, Wageningen University & Research Centre
- Lid van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (BIJ12)
- Lid van de Commissie Deskundigen Meststoffenwetgeving (LNV)
- Lid Wetenschappelijke Raad van Advies Maasheggen.
- Bestuurslid Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi

Mw. Pennarts-Pouw

- Regiohoofd Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Lid kwaliteitscommissie Waddenfonds
- Onafhankelijk voorzitter Voion
- Lid bezwaaradviescommissie Fonds Podiumkunsten
- Voorzitter RvT Montfoort SV '19

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴⁶

Mw. Kingma

- Kingsize interim – senior interim finance professional
- Stichting Utrechtse Heuvelrug triathlon – voorzitter

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴⁷

Financieel beleid en verantwoording

Dit jaarverslag is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor fondsenwervende instellingen RJ 650.

Meerjarenoverzicht kengetallen

Volgens de erkenningsnormen van het CBF moet de organisatie de gewenste verhouding tussen bestedingen (kosten) aan doelstelling, werving baten en beheer & administratie bepalen (art 3.3.1). Als ondergrens voor besteding aan doelstellingen beveelt het CBF 70% aan.

Bestedingen t.o.v. totale lasten	Gewenste verhouding	2021	2020	2019
Aan doelstelling	Minimaal 80%	85%	87%	83%
Aan fondsenwerving	Maximaal 5%	4%	4%	4%
Aan beheer en administratie	Maximaal 15%	11%	9%	13%

Voor een resultaatanalyse ten opzichte van begroting en vorig jaar; zie vanaf blz. 74.

Beleid mbt reserves en fondsen

Reserves

De stichting kan een deel van haar vermogen reserveren om invulling te geven aan specifieke doelstellingen. Het gaat hierbij om zogenaamde bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves worden door het bestuur vastgesteld.

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen acht het bestuur van de stichting het noodzakelijk een continuïteitsreserve aan te houden, als beheersmaatregel voor het risico van wegvallen van subsidies, baten uit bezit of veranderingen in het economisch klimaat die een negatieve invloed op fondsenwerving of de financiële baten hebben (streven is € 5 miljoen, dit is 1 x de jaarkosten van de organisatie, exclusief aankopen en projecten). De stichting heeft een risicoanalyse opgesteld die tweejaarlijks wordt geactualiseerd. Hiermee is voldaan aan de Richtlijn Reserves Goede Doelen van de VFI en het CBF-reglement. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming.

De reserve terugkoop erfpacht dient ter financiering van de (eventuele) terugkoop van in het verleden in erfpacht uitgegeven opstallen (met inbegrip van de in de tussenliggende perioden opgetreden waardemutaties als gevolg van contractuele bepalingen). Bij aflopende erfpachtcontracten heeft Het Utrechts Landschap in veel gevallen een verplichting tot (terug)koop van deze opstallen. Dotatie vindt plaats op basis van 25% van de jaarlijkse erfpachtbaten.

Om aankopen natuurgebieden (mede) te kunnen financieren worden aan de reserve aankopen gedoteerd: ontvangen giften en nalatenschappen voor zover er door de schenker/erflater niet een andere bestemming is aangewezen (anders een bestemmingsfonds, zie onder 'fondsen'). Vanwege de onvoorspelbaarheid van beschikbaar komen van gronden is er geen meerjarenplanning voor aankopen op te stellen.

De reserve overig betreft gelden ontvangen voor onderhoud en inrichting van gebieden. De reserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming. De reserve is bedoeld voor inrichting en beheer van natuurgebieden in de regio van de Hoogkampse Plas, en beheer van gebieden Niënhof.

De reserve voorfinanciering activiteiten dient voor de noodzakelijke voorfinanciering van activiteiten en bedrijfsmiddelen waarvoor bekostiging na boekjaar beschikbaar komt (SNL subsidie).

Voor identificatiedoeleinden

Fondsen

Dit betreft delen van het vermogen van de stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwendingen van dit vermogen, alsmede toevoegingen, worden via de resultaatbestemming verwerkt.

Fondsen beheer zijn gevormd vanuit de ontvangen (eeuwigdurende) afgekochte onderhoudsbijdragen voor diverse beheergebieden. Beheerfondsen Birkhoven en de Schammer worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI).

Het fonds bijdrage Postcodeloterij wordt jaarlijks gedoteerd ter hoogte van de op jaarbasis ontvangen gelden vanuit de Nationale Postcodeloterij minus de ten laste van het fonds gebrachte projectbestedingen (beide via de resultaatbestemming) passend binnen de doelbesteding van de Nationale Postcodeloterij.

Fondsen op Naam zijn door personen of stichtingen gedoteerde bijdragen met een specifieke bestemming.

Beleggingsbeleid

In 2015 is een spaar- en beleggingscommissie opgericht. Hierin hebben zitting de directeur-bestuurder en twee externe leden met expertise op het gebied van vermogensbeheer; dhr. P. van Heekeren en dhr. H. Liersch. Twee leden van de Raad van Toezicht zijn speciaal belast met het toezicht op de door de directie benoemde beleggingscommissie en de uitvoering van het beleggingsbeleid. Het doel van de spaargelden en beleggingen is bij te dragen aan het vermogen van de stichting en dit vermogen in stand te houden in reële termen over de tijd (t.o.v. prijsstijgingen/inflatie). In 2021 is het spaar- en beleggingsstatuut bijgesteld en opnieuw vastgesteld door de Raad van Toezicht. Dit statuut is te raadplegen op <https://www.utrechtslandschap.nl/beleid>. Voor beleggingsresultaten over 2021 zie blz. 92.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴⁹

VOORUITBLIK 2022

Op 9 maart 2022 bestaat de stichting 95 jaar. In die 95 jaar is het eigendom steeds verder gegroeid, zowel van natuurgebieden als van (groen en gebouwd) erfgoed dat door Utrechts Landschap voor altijd is veiliggesteld. Onze jubileumaankoop in Driebergen onderstreept dit nog eens extra. We zijn er trots op om met een deskundige vaste kern van medewerkers en honderden vrijwilligers natuur en erfgoed te beschermen en waar mogelijk de natuur- en cultuurhistorische kwaliteit verder te ontwikkelen.

COVID-19 lijkt bij het schrijven van deze vooruitblik op zijn retour. De verwachting is dat het virus in 2022 (zeer) beperkt negatieve impact op de stichting heeft. Opvallend is dat meer bezoekers van onze gebieden, Beschermers en anderen kenbaar maken Utrechts Landschap te willen steunen. De behoefte aan en support voor natuur is merkbaar toegenomen. Wat het financiële effect van COVID-19 op de continuïteit van de stichting op langere termijn valt moeilijk te voorspellen. De mate waarin de financiële positie van de stichting op korte en middellange termijn positief dan wel negatief wordt beïnvloed hangt af van de uiteindelijke duur en zwaarte van de COVID-19 maatregelen en de daarmee gepaard gaande economische ontwikkelingen zoals bezuinigingen vanuit de overheid.

Ons Meerjarenbeleidsplan en onze doelen en strategieën volgens de OGSM methode vormen ook in 2022 de basis voor onze activiteiten. De belangrijkste speerpunten blijven het verwerven van natuur, landschap & erfgoed, het goed beheren en verbeteren van de kwaliteit van onze eigendommen, het verbreden van onze achterban en het zorgen voor een duurzame financiering van onze activiteiten. Voor de lange termijn oriëntatie hebben we sinds 2021 de beschikking over een bescheiden broedplaats binnen Utrechts Landschap waar nieuwe verdienmodellen worden onderzocht en ontwikkeld, en waar strategieën en praktische ideeën kunnen ontstaan die verbinding leggen met nieuwe partners en nieuwe doelgroepen. Het zogenaamde *ULLab* biedt ons ook in 2022 ruimte voor onderzoek en innovatie die de toekomst van Utrechts Landschap versterken.

Ook in 2022 werken we actief aan aankopen om gebieden voor altijd veilig te stellen. Grondaankopen kunnen soms verrassend snel gaan, maar de ervaring leert dat aankooptrajecten ook vele jaren kunnen duren. In 2022 hopen we een aantal aankopen die al langer voorbereid worden af te ronden. Onze blik richten we, na een eerdere aankoop in 2020 in de omgeving van Woerden, nadrukkelijk ook op west-Utrecht waar we bij voorkeur in samenwerking met andere partijen een grotere natuurkern willen ontwikkelen. De visie van de provincie Utrecht op het veenweidegebied, landbouw, bodemdaling en het stikstofbeleid biedt hier kansen voor natuur.

We beheren onze gebieden deskundig en verbeteren in een aantal ervan middels projecten de kwaliteit van natuur, bijvoorbeeld door de aanplant van struweel en de ontwikkeling van heide en natuurlijk bos. Voor 2022 staan ook projecten in dat kader gepland. In 2022 start bovendien het onderzoek naar de benutting van kwelwater in het Natura2000 gebied Amerongsebovenpolder, waarna een uitvoeringsplan wordt opgesteld. Dit project wordt door de provincie Utrecht in het kader van de mitigatie van stikstofproblemen gefinancierd.

Ons monumentaal vastgoed in eigen beheer kent geen structurele achterstand. De staat van onderhoud is goed. Toch vergt ons vastgoed, waaronder bijvoorbeeld ook follies en een steenfabriek, steeds weer deskundige aandacht en onderhoud. Via O-prognose, het programma dat wij gebruiken voor de planning van ons beheer, maken we jaar- en werkplannen.

Met de komst van de nieuwe nationale Omgevingswet en provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies intensiveren we de samenwerking met NMU en Natuurmonumenten in het kader van ruimtelijke ordeningsprocessen. Inspraak in het kader van onze doelstellingen vergt steeds verdergaande professionalisering en (juridische) kennis die we alleen samen met de andere groene partijen kunnen realiseren en bekostigen. We bepleiten met kracht dat eerst het **STOLWIJK**

afgemaakt en grote delen van de Groene Contour gerealiseerd. We maken dankbaar gebruik van deskundige vrijwilligers die een rol willen spelen bij de vele ruimtelijke vragen die op ons afkomen.

We communiceren intensief over de impact die we hebben voor natuur, landschap en erfgoed. We verzilveren die positieve impact ook in 2022 met een verder stijgend aantal Beschermers en giften die ten goede komen aan de doelstelling. We vernieuwen onze website die hierdoor aansprekender en gebruiksvriendelijker wordt.

Ons werk blijft mensenwerk. Werken bij Utrechts Landschap is uitdagend, plezierig en leuk. We investeren in de samenwerking binnen onze organisatie, ook met onze vrijwilligers. Medezeggenschap is onmisbaar en vanzelfsprekend. We organiseren mogelijkheden voor ontmoeting en uitwisseling en geven aandacht aan de broodnodige ontspanning. We steunen de ontwikkeling van onze medewerkers en faciliteren thuiswerken. We stimuleren een gezonde leefstijl van medewerkers. Utrechts Landschap biedt ons zo allen een veilige en inspirerende werkomgeving.

Zie voor de begroting 2022 in cijfers blz. 93.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Vanaf 1 januari 2019 werkt Utrechts Landschap met een Raad van Toezicht. In dit model wordt het beleid ontwikkeld en uitgevoerd door de directie. De leden van de Raad van Toezicht keuren het beleid goed, houden toezicht op de uitvoering daarvan en leveren een actieve, betrokken en stimulerende bijdrage aan de strategie van de organisatie. Daarnaast is de RvT werkgever van de directie, in casu van de directeur-bestuurder.

Net als in 2020 zijn ook in dit verslagjaar de verantwoordelijkheden en mandaten zoals omschreven in statuten en reglementen regelmatig onderwerp van gesprek geweest. Er was geen aanleiding die te wijzigen. Specifiek is meermaals aandacht besteed aan het thema integriteit. Een aparte paragraaf in deze jaarstukken is daarvan het resultaat, maar zeker zo belangrijk vindt de Raad dat iedere vergadering actief aandacht besteed wordt aan het onderwerp. Onder andere door als vast agendapunt voorafgaand aan iedere vergadering te bepalen of sprake is van belangenverstremming bij de onderwerpen die behandeld gaan worden of anderszins. In het verslagjaar heeft zich dit niet voorgedaan.

De Raad van Toezicht houdt niet alleen in de reguliere vergaderingen, maar ook tijdens de jaarlijkse excursies contact met MT-leden en medewerkers. Door COVID-19 was dit ook in 2021 beperkt mogelijk. De vergaderingen vonden grotendeels digitaal plaats, maar boden desondanks de mogelijkheid leden van het MT activiteiten te laten toelichten. Ook tijdens de tweedaagse excursie werd uitgebreid van gedachten gewisseld over bijvoorbeeld de strategie rondom eigendommen en het verbeteren van de kwaliteit in bredere kring. De raad maakte buiten de overeengekomen excursies van de gelegenheid gebruik om een bezoek te brengen aan de voorgenomen jubileumaankoop van De Woerd in Driebergen.

In de reguliere Raad van Toezicht vergaderingen zijn onder meer de volgende onderwerpen aan de orde geweest: de directierapportages, het functioneren en de beloning van de directeur-bestuurder, het functioneren van de Raad zelf, de (her)benoeming van leden van de Raad van Toezicht, de terugkoppeling uit de financiële en de beleggingscommissie, de kwaliteitscyclus van beheer (kwaliteitstoetsen en beheerplannen), de jaarrapportage en jaarcijfers, het vastgoedbeleid, de staat van het vastgoed, diverse aankopen en projecten, de bevindingen in het contact met de Ondernemingsraad, de voortgang in de reguliere werkzaamheden, het spaar- en beleggingsstatuut, financiële prognoses en de resultaten van de gevoerde marketingstrategie. Aan de vergaderingen nemen naast de directeur-bestuurder regelmatig leden van het managementteam of medewerkers van de stichting deel.

De financiële commissie van de Raad hield in 2021 vier vergaderingen met de directeur-bestuurder, het hoofd bedrijfsvoering en de controller. Onderwerpen waren de begroting, jaarstukken, IT-projecten, functiescheiding in het betaalproces en risico's die de stichting loopt. In de Raad kwamen de hoofdlijnen hiervan nog eens aan de orde en werd van gedachten gewisseld met onze accountant. De Raad is blij met zijn positieve oordeel en de transparante en adequate financiële verslaglegging van de stichting. Op financieel gebied achten wij succesvolle fondsenwerving meer nodig dan ooit: natuur verdient bescherming en onze ambitie ligt hoog. De organisatie slaagt er in toenemende mate in om nieuwe donateurs en fondsen aan te spreken en aan de doelstelling van de stichting te binden.

De remuneratiecommissie hield een functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder. Daarin wordt jaarlijks aandacht besteed aan de gemaakte afspraken en de voortgang daarin. Daarnaast waren er ook regelmatig informele contacten.

De beleggingscommissie -die functioneert onder verantwoordelijkheid van de directeur-bestuurder- heeft twee externe leden en twee waarnemers vanuit de Raad van Toezicht. De commissie vergaderde viermaal in 2021 en deed een voorstel voor herijking van het beleggingsstatuut dat werd overgenomen door de Raad.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Minimaal twee leden van de Raad ontmoeten jaarlijks de Ondernemingsraad. Dit jaar spraken we over de jaarstukken, het welzijn van de medewerkers als gevolg van COVID-19 en de toekomst van de organisatie.

We constateren met plezier dat het monumentale erfgoed van de stichting in goede staat is. Zoveel mogelijk stimuleren we bij restauraties en andere werkzaamheden tevens investeringen in duurzaamheid.

Voor de stichting zijn vrijwilligers, beschermers, bedrijfsvrienden, subsidiegevers en fondsen van levensbelang. De contacten met hen vanuit de Raad van Toezicht waren vanwege COVID-19 minder frequent en intensief dan voorheen. Het jaarlijks bestuurlijk overleg met de provincie Utrecht waaraan de voorzitter deelneemt vond noodgedwongen opnieuw digitaal plaats. Ook daarmee geven wij invulling aan de afspraak dat wij ons actief inzetten voor de doelstelling van de stichting.

De Raad constateert dat de doelstelling van de stichting om natuur, landschap en erfgoed te beschermen meer dan ooit actueel is. Het stijgend aantal Beschermers onderstreept dat. We stellen vast dat de organisatie op basis van een heldere focus op de uitbreiding van natuur, op goed beheer van onze eigendommen, een stevige verankering in de Utrechtse samenleving en een gezonde financiële huishouding, uitstekend op koers ligt, maar dat de stichting ook nog voldoende uitdagingen kent. Natuur en erfgoed in de provincie kennen nog vele bedreigingen die het hoofd geboden moeten worden.

We ondersteunen daarom de inspanningen van de organisatie om via het ULLab de relevantie van de organisatie ook in de verdere toekomst te behouden. Het ULLab is een broedplaats binnen onze stichting die ruimte biedt voor onderzoek en innovatie, juist om de toekomst van Utrechts Landschap te versterken.

We spreken de hoop uit dat de crisis als gevolg van COVID-19 het besef van het grote belang van het werk van onze stichting onderstreept en de steun voor onze doelstelling alleen maar meer toeneemt. Onze ambities voor de toekomst blijven onverminderd groot en groen!

Namens de Raad van Toezicht

Michaël Kortbeek, voorzitter

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

JAARREKENING 2021**BALANS (na resultaatbestemming)**

x 1.000 euro	31 december 2021	31 december 2020
ACTIVA		
1. Immateriële vaste activa	0	0
2. Materiële vaste activa	528	421
3. Financiële vaste activa	400	400
	<u>928</u>	<u>821</u>
4. Vorderingen en overlopende activa	3.529	3.739
5. Effecten	3.121	3.672
6. Liquide middelen	20.052	17.792
	26.703	25.204
Totaal	<u>27.631</u>	<u>26.025</u>
PASSIVA		
<i>Reserves en fondsen</i>		
7. Reserves		
- Continuïteitsreserve	6.000	6.000
- Reserve terugkoop erfpacht	5.835	5.000
- Reserve aankopen	5.319	5.388
- Reserve overig	842	849
- Reserve voorfin. activiteiten	1.947	1.734
8. Fondsen		
- Fondsen beheer	2.911	3.015
- Fonds project Rodem	0	10
- Fonds bijdrage Postcodeloteri	1.075	1.324
- Fondsen op Naam	70	74
	24.000	23.394
9. Langlopende schulden	466	469
10. Kortlopende schulden	3.165	2.162
	<u>3.631</u>	<u>2.631</u>
Totaal	<u>27.631</u>	<u>26.025</u>

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021

x 1.000 euro	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BATEN			
Baten van particulieren	1.809	1.195	1.555
Baten van bedrijven	125	150	109
Baten van loterijorganisaties	938	938	938
Baten van subsidies van overheden	3.315	2.793	3.522
Baten van andere org. zonder winststreven	172	80	151
Totaal van de geworven baten	6.358	5.156	6.275
Baten uit bezit	2.696	2.617	2.515
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	689	870	633
Overige baten	588	50	59
	3.973	3.537	3.208
Totaal van de baten	10.331	8.693	9.483
LASTEN			
<i>Besteed aan doelstellingen</i>			
Verwerving	2.173	1.076	2.656
Beheer gebieden en Openstelling	3.096	3.064	2.971
Instandhouding gebouwen	1.357	1.423	1.211
Draagvlak	499	522	420
Strategie en Innovatie	329	357	258
Projecten	1.543	2.400	1.729
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	8.998	8.842	9.245
Wervingskosten	468	452	403
Kosten beheer en administratie	1.117	1.159	987
	1.585	1.611	1.390
Totaal van de lasten	10.583	10.453	10.635
Saldo voor financiële baten en lasten	-251	-1.760	-1.152
Saldo financiële baten en lasten	857	15	210
Saldo van baten en lasten voor resultaatbestemming	606	-1.745	-942

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Bestemming resultaat	x1.000 euro	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
- Continuïteitsreserve		6.000	0	0	6.000
- Reserve terugkoop erfpacht		5.000	835	0	5.835
- Reserve aankopen		5.388	1.617	1.685	5.319
- Bestemmingsreserves overig		849	0	7	842
- Bestemmingsreserve voorfin. activiteiten		1.734	213	0	1.947
- Fondsen beheer		3.015	0	104	2.911
- Fonds project Rodem		10	0	10	0
- Fonds bijdrage Postcodeloterij		1.324	938	1.186	1.075
- Fondsen op Naam		74	1	5	70
	Totaal	23.394	3.603	2.997	24.000

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

KASSTROOMOVERZICHT 2021

Kasstroom uit operationele activiteiten (x € 1.000) (x 1.000 euro)	2021	2020
Resultaat boekjaar voor financiële baten en lasten	-251	-1152
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen	70	61
Veranderingen in werkkapitaal		
Mutatie vorderingen en overlopende activa	210	-1005
Mutatie voorzieningen		
Mutatie schulden op korte termijn	1003	-168
Mutatie langlopende schulden	-2	-1
Mutatie werkkapitaal	1210	-1174
Kasstroom uit operationele activiteiten	1029	-2265
Investeringsactiviteiten		
Investeringsactiviteiten in immateriële vaste activa	0	0
Investeringsactiviteiten in materiële vaste activa	-177	-173
Desinvesteringen	0	7
Resultaat van sparen en beleggen	1408	11
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	1231	-155
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Netto kasstroom	2260	-2420
Liquide middelen begin boekjaar	17792	20212
Liquide middelen einde boekjaar	20052	17792
Toename resp. afname liquide middelen	2260	-2420

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS EN STAAT VAN BATEN EN LASTEN

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De stichting heeft overeenkomstig artikel 2 in haar statuten als doel: het bevorderen van het natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie in de provincie Utrecht, waaronder de instandhouding en het beheer van rijksmonumenten in eigendom. Onder natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie wordt verstaan al datgene wat tot de aantrekkelijkheid van het landschapsbeeld bijdraagt, waartoe mede kunnen worden gerekend de merkwaardigheden op het gebied der natuurhistorie en de voortbrengselen van menselijke werkzaamheid, welke door hun vorm, ligging of ouderdom de waarde van het landschapsbeeld verhogen.

Continuïteitsveronderstelling

De financiële positie van de stichting is positief op basis van de liquiditeitspositie, de vermogenspositie, de ontwikkeling van het exploitatiesaldo en de meerjarenverwachting. Deze jaarrekening is dientengevolge opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vestigingsadres

Stichting Het Utrechts Landschap is feitelijk gevestigd op aan de Bunnikseweg 39, 3732 HV de Bilt en staat geregistreerd in het handelsregister met nummer 41177576.

Stelselwijziging

Terugkoopverplichting erfpacht (langlopende schuld) gaat op in Reserve terugkoop erfpacht: Als gevolg van de ervaringen van de afgelopen jaren is gebleken dat in de praktijk de stichting slechts incidenteel wordt geconfronteerd met een plicht tot terugkoop van opstallen. De opstallen worden soms tussentijds, met goedkeuring door de stichting, door de eigenaar doorverkocht aan een andere particulier. De erfpachtovereenkomst wordt dan voortgezet door de nieuwe eigenaar of er wordt een nieuwe overeenkomst gemaakt voor 30 jaar. In geval van daadwerkelijke terugkoop door de stichting worden de opstallen op zeer korte termijn weer verkocht, waardoor er maar een tijdelijk beslag is op de middelen. Dit is mogelijk gezien de grote vraag naar dergelijke panden. Bij uitgifte in erfpacht ligt de terugkoopplicht ver in de toekomst. Hierdoor is de beschikkingsmacht van de stichting beperkt. Deze stelselwijziging - waarbij de terugkoopverplichting is omgezet in een bestemmingsreserve terugkoop erfpacht en toekomstige verkopen in erfpacht direct als baten in de winst- en verliesrekening worden verantwoord - geeft daarom een beter inzicht in het vermogen en het resultaat van de stichting.

Als gevolg van de stelselwijziging zijn de vergelijkende cijfers aangepast. Het effect is dat er geen terugkoopverplichting erfpacht ad € 3.465.485 onder de langlopende schulden staat verantwoord. Dit is per 1-1-2021 als een rechtstreekse mutatie in het eigen vermogen verwerkt. Op basis van een bestuursbesluit zijn ook de bestemmingsreserves per 1-1-2020 herverdeeld en gewijzigd (zie resultaatbestemming).

Gebruik van schattingen

Bij de totstandkoming van de jaarrekening van de stichting moet het bestuur schattingen maken en aannames doen. Deze schattingen en aannames zijn van invloed op de gerapporteerde activa en passiva, de vermelding van de niet uit de balans blijvende activa en passiva op balansdatum en op de opbrengsten en kosten in de periode waarover wordt gerapporteerd.

Voor identificatiedoeleinden

De werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen en aannames. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen en schattingen

worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien alsmede in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de leden van de Raad van Toezicht, het bestuur en andere sleutelfunctionarissen binnen de stichting en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

De stichting heeft de volgende verbonden partijen uit hoofde van de Raad van Toezicht en het bestuur:

- Stichting De Utrechtse Molens te De Bilt (hierna: SDUM): heeft als doel het in eigendom verwerven en in stand houden van molens en aanverwante objecten in de provincie Utrecht en het beschermen van de molenbiotoop. De stichting heeft met SDUM een samenwerkingsrelatie, SDUM maakt voor de uitvoering van haar werkzaamheden deels gebruik van de werkorganisatie van de stichting. De kosten van deze werkorganisatie worden op basis van tijdsregistratie vermenigvuldigd met een (vastgesteld) bedrag per uur door de stichting bij SDUM in rekening gebracht.
- Stichting Kasteel Loenersloot te De Bilt (hierna: SKL): heeft als doel het in stand houden van het kasteel Loenersloot en het in stand houden en restaureren van monumenten. De stichting heeft met SKL een samenwerkingsrelatie, SKL maakt voor de uitvoering van haar werkzaamheden deels gebruik van de werkorganisatie en de directeur-rentmeester van de stichting. De kosten van deze werkorganisatie worden op basis van tijdsregistratie vermenigvuldigd met een (vastgesteld) bedrag per uur door de stichting bij SKL in rekening gebracht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

Deze jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ650 'Fondsenwervende instellingen'.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Alle bedragen zijn vermeld in euro's.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van voorgaand jaar.

Voor identificatiedoeleinden

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn opbrengsten en/of kosten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen op basis van de lineaire methode en op basis van de economische levensduur inschatting. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Materiële vaste activa

De verwervingen die in het kader van de doelstelling van de stichting plaatsvinden en waarmee niet duurzaam genereren van opbrengsten wordt beoogd, worden pm (zijnde de lagere realiseerbare waarde) gewaardeerd en de aanschaffingskosten worden direct ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. Eventuele uit het beheer van deze verwervingen voortvloeiende opbrengsten hebben geen causale relatie met de redenen voor aanschaffing en zijn niet voldoende om de totale aan het beheer verbonden kosten te dekken. Voor deze aanschaffingen bestaat geen voornemen tot vervreemding en/of vervanging op korte of lange termijn.

Overige aanschaffingen, die bedoeld zijn om de werkzaamheden van de stichting duurzaam te dienen en die een bijdrage leveren aan het genereren van opbrengsten of het beperken van toekomstige kosten, worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of tegen de lagere realiseerbare waarde, onder aftrek van lineair berekende afschrijvingen op basis van economische en/of technische levensduur en rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en zijn als volgt voor de verschillende categorieën:

- Transportmiddelen: 7/10/12,5/20%
- Inventaris gereedschappen: 20/33,3%

Financiële vaste activa

Leningen u/g

Leningen u/g worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Bijzondere waardeverminderingen

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde van het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Voor identificatiedoeleinden

Vorraden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De voorraden grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na eerste verwerking gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden statisch bepaald.

Effecten

Effecten worden – indien deze een beursnotering kennen – bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Daarna worden effecten ook gewaardeerd tegen de reële waarde. Dit is gelijk aan de beurswaarde.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁶¹

Reserves en fondsen

Reserves

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen acht het bestuur van de stichting het noodzakelijk een continuïteitsreserve aan te houden (streven is € 5 miljoen, dit is 1 x de jaarkosten van de organisatie, exclusief aankopen en projecten). Hiermee is voldaan aan de Richtlijn Reserves Goede Doelen van de VFI en het CBF-reglement. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming.

De reserve terugkoop erfpacht dient ter financiering van de (eventuele) terugkoop van in het verleden in erfpacht uitgegeven opstallen (met inbegrip van de in de tussenliggende perioden opgetreden waardemutaties als gevolg van contractuele bepalingen). Bij aflopende erfpachtcontracten heeft Het Utrechts Landschap in veel gevallen een verplichting tot (terug)koop van deze opstallen. Dotatie vindt plaats op basis van 25% van de jaarlijkse erfpachtbaten.

Om aankopen natuurgebieden (mede) te kunnen financieren worden gedoteerd aan de reserve aankopen ontvangen giften en nalatenschappen voor zover er door de schenker/erflater niet een andere bestemming is aangewezen (anders een bestemmingsfonds, zie onder 'fondsen'); vanwege de onvoorspelbaarheid van beschikbaar komen van gronden is er geen meerjarenplanning voor aankopen op te stellen.

De reserve overig betreft gelden ontvangen voor onderhoud en inrichting van het gebied Hoogkampse Plas en Niënhof. De reserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming. De reserve is bedoeld voor aankopen, inrichting en beheer van de Hoogkampse Plas en Niënhof.

De reserve voorfinanciering activiteiten dient voor de noodzakelijke voorfinanciering van activiteiten en bedrijfsmiddelen waarvoor bekostiging na boekjaar beschikbaar komt (SNL subsidie).

Fondsen

Dit betreft delen van het vermogen van de stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwendingen van dit vermogen, alsmede toevoegingen, worden via de resultaatbestemming verwerkt.

Fondsen beheer zijn gevormd vanuit de ontvangen (eeuwigdurende) afgekochte onderhoudsbijdragen van gemeenten voor diverse beheergebieden. Beheerfondsen Birkhoven en de Schammer worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI).

Het fonds bijdrage Postcodeloterij wordt jaarlijks gedoteerd ter hoogte van de op jaarbasis ontvangen gelden vanuit de Nationale Postcodeloterij minus de ten laste van het fonds gebrachte projectbestedingen (beide via de resultaatbestemming) passend binnen de doelbesteding van de Nationale Postcodeloterij.

Fondsen op Naam zijn door personen of stichtingen gedoteerde bijdragen met een specifieke bestemming.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Schulden op lange termijn

Algemeen

Schulden op lange termijn worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden op lange termijn worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden op lange termijn worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden op lange termijn in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

Vooruit ontvangen bedragen beschermers voor het leven

De ontvangen bedragen van beschermers voor het leven worden met ingang van 2016 niet meer verantwoord onder de schulden op lange termijn. Deze worden in tegenstelling met voorgaande jaren gelijk te gunste van de staat van baten en lasten gebracht. De vooruit ontvangen bedragen beschermers voor het leven uit voorgaande jaren die hier nog wel onder zijn gewaardeerd zullen conform voorgaande jaren geleidelijk vrijvallen. Voor ontvangen bedragen beschermers voor het leven met een looptijd langer dan een jaar worden verantwoord onder de schulden op lange termijn. In geval de looptijd korter is dan een jaar geschiedt verantwoording onder de schulden op korte termijn. De nog gereserveerde ontvangsten uit vorige jaren zullen conform voorgaande jaren geleidelijk vrijvallen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Dit is meestal gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderinggrondslagen. De baten en de lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten uit eigen fondsenwerving

De baten uit eigen fondsenwerving worden toegerekend aan en verantwoord in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar zijn. Uitzondering hierop zijn de baten uit nalatenschappen die worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Eventuele verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden in het boekjaar opgenomen bij einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van het blote eigendom.

Baten van loterijorganisaties

Baten van de Nationale Postcode Loterij (NPL) worden in het jaar van ontvangst verantwoord. In het contract met deze loterijorganisatie staat dat de NPL per jaar 'uitsluitend een door haar te bepalen bedrag uit de afdracht van loterijtrekkingen uit zal laten keren'. Dit bedrag wordt in het jaar volgend op het jaar waarop de bate betrekking heeft door de loterijorganisatie uitgekeerd. Derhalve wordt dit ontvangen bedrag in het jaar van ontvangst verantwoord.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Subsidiebaten

De subsidiebaten en de subsidielasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Subsidieverliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, subsidiebaten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden verwerkt overeenkomstig hetgeen uiteengezet onder de grondslag voor waardering van materiële vaste activa.

Baten uit huur en (erf)pacht

De baten uit huur en (erf)pacht worden toegerekend aan en verantwoord in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar zijn.

Bij verkoop van een in erfpacht uitgegeven opstal door de huidige erfpachter aan een nieuwe erfpachter kunnen partijen Utrechts Landschap verzoeken een nieuwe erfpachtovereenkomst op te stellen. De nieuwe erfpachtcanon die wordt afgesloten met de nieuwe erfpachter is gebaseerd op de huidige economische waarde, en kan lager zijn dan de nog lopende erfpachtverplichting van de verkopende erfpachter. In deze gevallen ontvangt Utrechts Landschap van de verkopende partij een afkoopsom voor de in de toekomst gederfde erfpachtinkomsten. Deze afkoopsommen worden verwerkt als bate in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar is.

Overige baten

De overige baten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan deze verslagperiode toegerekend en zijn verantwoord onder de overige baten.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De stichting heeft voor haar werknemers een toegezegd pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen gebaseerd op middelloonregeling berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de stichting. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij BPL Pensioen. De stichting betaalt hiervoor premies waarvan 75% door de werkgever wordt betaald en 25% door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds was in december 2021 106%. De beleidsdekkingsgraad over de laatste twaalf maanden was in december 2021 100%. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De pensioenregeling is dientengevolge verwerkt als toegezegde bijdrageregeling ('verplichtingenbenadering').

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de immateriële en materiële vaste activa worden bepaald met in achtneming van de reeds vermelde grondslagen van waardering inzake de immateriële en materiële vaste activa.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Lasten

Bested aan doelstellingen, Wervingskosten en Kosten beheer en Administratie

De kosten worden bepaald met inachtneming van hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het verslagjaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan deze verslagperiode toegerekend en zijn verantwoord onder de overige kosten.

Financiële baten en lasten

De rentebaten betreffen de op het verslagjaar betrekking hebbende renteopbrengsten over banktegoeden. De rentelasten betreffende de op het verslagjaar betrekking hebbende rentelasten over banktegoeden en schulden op lange termijn. De baten uit beleggingen gerealiseerd en ongerealiseerd worden toegerekend aan de (verslag)periode waarop deze betrekking hebben.

GRONDSLAGEN VOOR DE VERDELING VAN UITVOERINGSKOSTEN EIGEN ORGANISATIE

Utrechts Landschap baseert zich op de richtlijn van Goede Doelen Nederland voor de verdeling van uitvoeringskosten van de eigen organisatie.

Kostensoort	Toerekening aan Beheer & Administratie
Directie	50% Beheer en Administratie, 50% doelstelling
Afdeling Bedrijfsvoering	100%
Salarisadministratie	100%
Personeelskosten	Naar rato op doelstelling
ICT - algemeen	100%
ICT – specifieke applicaties	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Huisvesting/facilitair	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Juridische kosten	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Verzekeringen	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2021 - ACTIVA

	31 december 2021	31 december 2020
2. Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	PM	PM
Transportmiddelen	410.587	341.244
Inventaris, gereedschappen en automatisering	<u>117.590</u>	<u>79.852</u>
	528.177	421.096

Mutatie-overzicht:

	<u>Transportmiddelen</u>	<u>Inventaris, gereedschap, automatisering</u>
Boekwaarde per 1 januari	341.244	79.852
Investerings	114.628	62.802
Desinvesteringen	0	0
Afschrijvingen	45.285	25.064
Boekwaarde per 31 december	410.587	117.590
De toegepaste afschrijvingspercentages zijn:	7/10/12,5/20%	20%/33,3%

In 2021 is geïnvesteerd in drie auto's, en inrichting en apparatuur van de vergaderzalen op Oostbroek.

	31 december 2021	31 december 2020
3. Financiële vaste activa		
Leningen u/g	400.000	400.000

Mutatie-overzicht:

Boekwaarde 1 januari	400.000
Mutaties	0
Boekwaarde 31 december	400.000

Dit betreft een in 2008 verstrekte aflossingsvrije hypothecaire geldlening met een looptijd van 30 jaar en een vaste rentevoet van 4%. Ter extra zekerheid is op het in erfpacht uitgegeven opstal het recht van eerste hypotheek gevestigd voor een bedrag van € 640.000.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2021 - ACTIVA

	31 december 2021	31 december 2020
4. Vorderingen en overlopende activa		
Vorraden infocentra	27.751	28.190
Debiteuren	232.331	297.263
Voorziening dubieuze debiteuren	-38.535	-40.329
Omzetbelasting	213.157	243.215
Nog te ontvangen bedragen	610.040	367.228
Nog te ontvangen subsidies	2.412.047	2.654.514
Vooruitbetaalde bedragen	39.169	64.472
RC de Utrechtse Molens	21.954	61.915
RC Kasteel Loenersloot	4.754	55.116
Diversen	6.674	7.855
	3.529.342	3.739.439

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van < 1 jaar behoudens subsidie-gerelateerde vorderingen. Deze variëren in looptijd en zijn mede afhankelijk van de aard/omvang van de subsidieprojecten.

De post Nog te ontvangen subsidies bestaat voornamelijk uit de SNL toekenning. Deze subsidietoekenning wordt jaarlijks na afloop van het boekjaar uitbetaald door de subsidieverstrekker.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2021 - ACTIVA

	31 december 2021	31 december 2020
5. Effecten		
Effectenrekening	3.121.456	3.672.444
<u>Mutatie-overzicht effecten</u>		
Stand 1 januari	3.672.444	
Aankoop aandelen	46.876	
Verkoop aandelen	-1.504.184	
Koersresultaat	906.320	
Stand 31 december	3.121.456	

De aankoop aandelen bestaat uit dividend die direct wordt omgezet in aandelen.
Voor een analyse van het beleggingsrendement, zie blz. 92.

	31 december 2021	31 december 2020
6. Liquide middelen		
Rekening-courant saldi	5.444.001	1.129.361
Sparrekeningen	14.607.108	16.660.789
Kasgelden vrijwilligers commissies	1.217	2.224
	<u>20.052.325</u>	<u>17.792.374</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de stichting.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2021 - PASSIVA**7. Reserves**

	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
Continuïteitsreserve	3.904.868			
Herverdeling nav stelselwijziging	2.095.132			
Resultaat minus dotaties/onttrekkingen overige reserves		0	0	0
Totaal	6.000.000	0	0	6.000.000

	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
Reserve terugkoop erfpacht (voor stelselwijziging)	8.974.425			
Herverdeling nav stelselwijziging	3.465.485			
Herverdeling naar continuïteitsreserve	-2.095.132			
Herverdeling naar reserve aankopen	-5.344.778			
Uitgifte in erfpacht		510.000	0	510.000
25% van de erfpachtbaten		324.795	0	324.795
Totaal	5.000.000	834.795	0	5.834.795

Per 2018 bedraagt de dotatie aan de reserve Terugkoop erfpacht 1/4 van de baten erfpacht (was 1/2), conform bestuursbesluit van juni 2017.

	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
Reserve aankopen	43.066			
Herverdeling nav stelselwijziging	5.344.778			
Nalatenschappen		346.632	0	346.632
Giften en bijdragen organisaties		275.395	0	275.395
Resultaat minus dotaties/onttrekkingen overige reserves		994.836	0	994.836
Aankopen 2021		0	1.685.356	-1.685.356
Totaal	5.387.844	1.616.863	1.685.356	5.319.351

Per 2018 wordt aan de reserve Aankopen geen dotatie van de baten Natuurbegraafplaats meer gedaan, conform bestuursbesluit van juni 2017.

	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
Reserves overig				
Baten Hooge Kampse Plas	611.415	0	5.137	606.278
Compensatie Niënhof	237.850	0	2.150	235.700
Totaal	849.265	0	7.287	841.978

Vanuit de bate ontvangen voor omzetting hoogwaardige landbouwgrond naar natuur (Niënhof) is een bedrag gereserveerd voor meerjarig beheer.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁶⁹

	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
Reserve voorfin. activiteiten	1.734.469			
Mutatie		212.736	0	212.736
Totaal	1.734.469	212.736	0	1.947.205

Deze reserve betreft de voorfinanciering van de activiteiten die bekostigd worden door de SNL subsidie. Deze subsidietoekenning wordt jaarlijks na afloop van het boekjaar uitbetaald door de subsidieverstrekker.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2021 - PASSIVA**8. Fondsen**

	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
Fondsen beheer				
Onderhoud de Breul	300.870	0	96.947	203.923
Onderhoud Birkhoven	1.188.564	0	3.232	1.185.332
Onderhoud de Schammer	1.357.449	0	1.605	1.355.844
Onderhoud Zanderij	156.199	0	1.863	154.336
Onderhoud dassenburcht Groenekan	12.000	0	0	12.000
Totaal	3.015.082	0	103.647	2.911.435

	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
Fonds project Rodem	10.000			
Mutatie		0	2.298	-2.298
Aankopen 2021		0	7.702	-7.702
Totaal	10.000	0	10.000	0

Dit fonds komt voort uit afwikkeling van een subsidie voor het Rodemproject.

	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
Fonds bijdrage Postcodeloterij	1.323.934			
Bijdrage NPL 2021		937.500	0	937.500
Aankopen 2021		0	480.440	-480.440
Projecten		0	705.995	-705.995
Totaal	1.323.934	937.500	1.186.435	1.074.999

Het saldo van het fonds bijdrage Postcodeloterij is gereserveerd voor projecten die nog in uitvoering zijn. Een aantal NPL projecten worden deels gefinancierd door subsidies en andere bijdragen. Voor de projecten uit voorgaande jaren bedroeg deze financiering in 2021 151.193 euro en voor de nieuwe NPL projecten 146.453 euro.

	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
Fondsen op Naam	73.634			
Huising/de Stigter		1.486	5.000	-3.514
Totaal	73.634	1.486	5.000	70.120

Per 2018 biedt het Utrechts Landschap de mogelijkheid van een Fonds op Naam aan. Een Fonds op Naam is een grotere schenking met een gerichte opdracht. Een Fonds op Naam biedt (vermogende) particulieren, maar ook bedrijven en stichtingen de mogelijkheid op deze persoonlijke wijze het werk van het Utrechts Landschap structureel te ondersteunen.

De schenker bepaalt zelf de naam van het fonds en de doelstelling. De schenker kan ook zelf bepalen hoeveel geld het fonds uitgeeft. Het doel van het Fonds op Naam moet wel passen binnen de doelstelling van het Utrechts Landschap.

Voor identificatiedoelinden

TOELICHTING OP DE BALANS 2021 - PASSIVA

	31 december 2021	31 december 2020
9. Langlopende schulden		
Renteloze leningen	340.335	340.335
Beschermers voor het leven	26.202	30.179
Overige schulden (waarborgsommen)	99.883	98.363
	<u>466.420</u>	<u>468.877</u>

Mutatie-overzicht renteloze leningen*Lening Stoutenburg*

Stand 1 januari	340.335
Mutatie	0
Stand 31 december	<u>340.335</u>

De volgende opstelling geeft de resterende looptijd van de langlopende schulden.

	2021		2020	
	Totaal	> 5 Jaar	Totaal	>5 Jaar
	€	€	€	€
Renteloze leningen	340.335	340.335	340.335	340.335
Beschermers voor het leven	26.202	11.230	30.179	13.690
Overige schulden	99.883	0	98.363	0
	<u>466.420</u>	<u>351.565</u>	<u>468.877</u>	<u>354.025</u>

	31 december 2021	31 december 2020
10. Kortlopende schulden		
Crediteuren	922.631	755.408
Af te dragen loonheffingen	67.608	74.750
Schulden terzake van pensioenen	65.287	61.877
Nog te betalen vakantiegeld/- dagen	242.969	240.781
Nog te betalen bedragen	621.357	474.416
Vooruitontvangen bedragen en subsidies	1.245.144	555.019
	<u>3.164.996</u>	<u>2.162.251</u>

Voor identificatiedoeleinden

De kortlopende schulden hebben een looptijd van < 1 jaar.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

(Meerjarige) financiële verplichtingen en rechten

Erfpacht - terugkoopverplichting

Door de stichting zijn percelen in erfpacht uitgegeven, waarbij een terugkoopverplichting tegen bouwkundige waarde bestaat bij afloop van de erfpachtovereenkomst. De waarde van de terugkoopverplichtingen erfpacht bedraagt ca € 35 mln.

Erfpacht –canons

De duur van de erfpachtovereenkomsten is tot en met uiterlijk 2087. De nominale waarde van de nog te ontvangen erfpachtcanons bedraagt ultimo 2021 € 23.605.908.

De opgebouwde rechten < 1 jaar bedragen € 1.116.160

De opgebouwde rechten > 1 jaar en < 5 jaar bedragen € 4.256.120

De opgebouwde rechten > 5 jaar bedragen € 18.233.628

Verstreckte opdrachten

De stichting heeft in 2021 voor een totaalbedrag van € 344.907 opdrachten verstrekt aan derden voor uit te voeren werkzaamheden in 2022.

Huur

De looptijden van de meeste huren variëren van aflopend 5 jaar tot onbepaald. Een aantal huurcontracten met een totale jaarhuur van € 45.990 vervallen binnen 1 jaar.

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2021 is er voor een bedrag van € 145.172 investeringsverplichtingen aangegaan.

Aansprakelijkheid bij een fiscale eenheid

De stichting vormt met Stichting de Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Op grond van de invorderingswet is de stichting hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake de door de combinatie verschuldigde belasting.

Door de stichting wordt met de Stichting De Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot via de rekening-courantverhouding afgerekend.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁷³

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021 - BATEN

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Baten van particulieren			
Beschermers	916.118	800.000	778.202
Periodieke schenkingen	163.992	80.000	82.148
Giften - geoormerkt	350.945	100.000	139.859
Giften - niet geoormerkt	31.412	15.000	14.112
Nalatenschappen	346.632	200.000	540.872
Baten van bedrijven	124.819	150.000	108.875
Baten van loterijorganisaties - Nat.Postcode Loterij	937.500	937.500	937.500
Baten van subsidies van overheden			
SNL - provincie Utrecht	1.947.516	1.723.574	1.735.730
Exploitatie subsidie - provincie Utrecht	833.379	816.528	766.446
Sim subsidie - RCE	152.410	253.341	240.740
Projectsubsidies	381.585	0	778.946
Baten van andere org. zonder winststreven	171.543	80.000	151.426
Baten uit bezit			
Erfpacht	1.299.180	1.270.000	1.213.712
Huur	739.627	750.000	709.720
Pacht en terreinhuur	269.852	252.500	263.630
Natuurbegraafplaats	219.016	150.000	211.830
Houtverkoop	26.793	15.000	31.276
Verhuur vergaderzalen en vakantiewoning	128.084	165.000	77.806
Vergunningen/toestemmingen	13.715	14.500	7.476
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten			
Beheervergoedingen derden	502.051	533.900	487.019
Omzet winkel en infocentra	65.200	140.000	40.715
Landschapsproducten	7.051	47.500	35.693
Excursies en evenementen	18.054	37.000	2.131
Overige baten tegenprestaties	96.893	112.000	67.288
Overige baten			
Overige baten	587.951	50.000	43.421
Baten uit voorgaande jaren			16.020
	10.331.317	8.693.343	9.482.593

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021 – BATEN

Realisatie 2021:

De geormerkte giften van particulieren bestaan voornamelijk uit giften voor aankopen (166k), giftdoel Bomenrijkdom (86k) en restauratie park Over-Holland (80k).

In 2021 zijn vier aankondigingen van nieuwe nalatenschappen ontvangen. De baten in 2021 bestaan uit diverse legaten en voorschotten van nalatenschappen.

De SNL subsidie, exploitatie subsidie en Sim (Subsidie instandhouding monumenten) zijn structureel. De projectsubsidies zijn incidenteel.

In 2021 is de dekking van de SNL subsidie verhoogd van 75% naar 84% van de kostprijs.

De projectsubsidies bestaan uit bijdragen aan restauratie park Over-Holland (103k), heideherstel Heidestein-Noord (78k), Zwarte Goor (86k) en waterproject Zeist (108k).

Op Baten van andere organisaties zonder winststreven zijn bijdragen van vermogensfondsen en andere partijen ontvangen, voornamelijk voor aankopen (107k), restauratie Koningstafel Grebbeberg (15k), schapenbegrazing (15k) en een dassenraster (13k).

Op Overige baten tegenprestaties zijn baten ontvangen voor diverse opdrachten en projecten waarin Utrechts Landschap wordt ingeschakeld door andere partijen om expertise of advies te leveren of specialistisch werk uit te voeren.

De Overige baten bestaan voornamelijk uit de bate van uitgifte in erfpacht van één van de objecten (510k).

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2020:

Door succesvolle fondsenwerving zijn de baten uit Beschermers, Periodieke schenkingen en geormerkte giften fors hoger dan begroot en hoger dan vorig jaar.

Omdat er in 2019 geen enkele nieuwe aankondiging van een nalatenschap was ontvangen, was de bate uit Nalatenschappen ook voor 2021 nog conservatief begroot. De gerealiseerde bate is hoger dan begroot maar lager dan vorig jaar.

De Baten van bedrijven zijn iets lager dan begroot doordat er in 2021 minder intensief dan gepland is ingezet op werving van Bedrijfsvrienden.

Door verhoging van de dekking van de SNL subsidie van 75% naar 84% van de kostprijs is deze bate hoger dan begroot en hoger dan vorig jaar.

Met ingang van 2021 is de voormalige DAEB subsidie overgegaan naar een exploitatie subsidie. Deze nieuwe subsidie is hoger dan de DAEB subsidie omdat er meer werkzaamheden binnen deze subsidie vallen.

De Sim subsidie (Subsidie instandhouding monumenten) is lager dan begroot en lager dan vorig jaar omdat er in 2021 minder Sim werkzaamheden zijn uitgevoerd.

In 2021 zijn diverse projectsubsidies ontvangen die niet in de begroting waren voorzien.

Op baten van andere organisaties zonder winststreven zijn bijdragen van vermogensfondsen ontvangen. Het bedrag is hoger dan begroot door een grote bijdrage voor een aankoop.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁷⁵

De baten uit Verhuur vergaderzalen en vakantiewoning zijn lager dan begroot maar hoger dan vorig jaar. Dit heeft te maken met de sluiting van alle vergaderzalen gedurende een groot deel van het jaar vanwege de corona maatregelen. Ditzelfde effect is zichtbaar bij Omzet winkel en infocentra, en excursies en evenementen. In totaal is het effect voor bovengenoemde posten gezamenlijk -120k ten opzicht van begroting, maar +91k ten opzichte van vorig jaar.

De baten uit Landschapsproducten zijn fors lager dan begroot en dan vorig jaar doordat er in 2021 geen Wildernisvlees is verkocht.

De post Overige baten is hoger dan begroot door uitgifte in erfpacht van twee opstallen die niet in de begroting was voorzien.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁷⁶

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021 – LASTEN

Verwerving	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Aankopen	2.076.500	1.000.000	2.590.497
Personele lasten	26.245	25.847	23.673
Bijkomende kosten verwerving	70.753	50.000	42.276
	2.173.498	1.075.847	2.656.446

In 2021 is een perceel nabij de Everdingerwaard aangekocht (4 ha) en een perceel in het Kromme Rijn gebied (24 ha). Beide aankopen grenzen aan bestaand eigendom van Utrechts Landschap.

Sinds 2019 wordt voor aankopen een standaard bedrag van 1.000.000 euro begroot, om uitdrukking te geven aan de ambitie uit het meerjarenbeleidsplan om actief te verwerven. Het begrote bedrag is geen target of minimaal of maximaal budget.

Beheer gebieden en Openstelling	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Personele lasten	1.485.770	1.485.538	1.434.549
Inhuur	108.851	131.949	156.568
Uitbesteed werk	984.369	814.000	919.215
Eigen kosten materiaal	110.027	170.000	141.685
Infocentra en kosten inkoop winkeltjes	86.832	132.700	85.775
Zaal/locatie/vakantiewoning verhuur	54.073	47.000	
Vaste lasten	71.237	55.000	58.053
Wagenpark	86.854	77.500	74.464
ICT	22.589	56.500	34.456
Overige kosten	85.790	93.545	65.941
	3.096.390	3.063.732	2.970.706

Realisatie 2021:

Onder inhuur zijn kosten gemaakt voor de vaste jaarlijkse inhuurkosten voor de rentmeestertaken en een medewerker Terreinbeheer, en voor monitoring.

Onder vaste lasten vallen o.a. de waterschapslasten en huur van een werkschuur en schuur in Amerongen.

De ICT kosten bestaan uit kosten voor het terreinbeheersysteem CMSi.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2020:

De kosten voor infocentra en inkoop winkeltjes zijn lager dan begroot doordat de infocentra en winkeltjes een deel van het jaar gesloten waren. De vaste lasten van de infocentra liepen natuurlijk wel door.

De kosten voor locatieverhuur zijn hoger dan begroot door de populariteit van de vakantiewoningen. De hoge bezettingsgraad brengt hogere kosten voor schoonmaak e.d. met zich mee.

De post Vaste lasten is te laag begroot.

In 2021 is geïnvesteerd in de aanschaf van nieuwe auto's. De spuit- en bestickeringskosten hiervoor waren niet in de begroting onder de post Wagenpark opgenomen.

De ICT kosten zijn lager dan begroot doordat de geplande invoering van CMSi web doorschuift naar 2022.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021 – LASTEN

<i>Omzet infocentra (x 1.000 euro)</i>	<i>Realisatie 2021</i>	<i>Begroting 2021</i>	<i>Realisatie 2020</i>
Omzet	65	140	48
Inkoopkosten	42	90	30
Netto baten	23	50	18

Instandhouding gebouwen	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Personele lasten	474.879	468.877	449.130
Inhuur	238.753	225.000	98.054
Onderhoud - uitbesteed werk	366.164	365.000	387.953
Onderhoud- eigen kosten materiaal	48.056	60.000	66.080
Vaste lasten	206.669	280.000	187.832
Overige kosten	22.167	24.500	22.443
	1.356.687	1.423.377	1.211.492

Realisatie 2021:

Onder Inhuur zijn o.a. kosten gemaakt voor juridische ondersteuning (68k) en restauratie paviljoen Beerschoten (111k).

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2020:

De vaste lasten zijn lager dan begroot (-74k) maar hoger dan vorig jaar (19k). Dit komt voornamelijk door OZB en andere gemeentelijk heffingen die een wat grillig kostenpatroon vertonen.

Draagvlak	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Personele lasten	223.645	214.598	219.563
Vrijwilligers	65.249	98.300	68.692
Publiciteit en communicatie	210.445	209.000	131.573
Overige kosten			
Totaal	499.340	521.898	419.828

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2020:

Door de corona maatregelen kon een groot deel van de vrijwilligers een deel van het jaar geen werkzaamheden voor Utrechts Landschap uitvoeren. Dit leidde tot lagere kosten voor vrijwilligerskleding en declaraties.

De kosten voor Publiciteit en communicatie zijn hoger dan vorig jaar doordat vorig jaar de kosten voor Mijn Utrechts Landschap en de website lager uitvielen dan normaal. De kosten zijn wel in lijn met de begroting.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021 – LASTEN

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Strategie en Innovatie			
Personele lasten	249.869	255.649	199.570
Inhuur	79.281	101.600	58.074
Totaal	329.150	357.249	257.644

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2020:

De personele lasten zijn hoger dan vorig jaar door de start van het ULLab (0,6 fte) eind 2020.

De inhuurkosten zijn lager dan begroot doordat minder inhuur nodig was zowel op het gebied van Strategie als binnen het ULLab.

ULLab is een broedplaats binnen Utrechts Landschap waar nieuwe verdienmodellen worden onderzocht en ontwikkeld, en waar strategieën en praktische ideeën kunnen ontstaan die verbinding leggen met nieuwe partners en nieuwe doelgroepen. ULLab biedt ruimte voor onderzoek en innovatie, om de toekomst van Utrechts Landschap te versterken.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Projecten			
Projecten NPL voorgaande jaren	296.837	303.321	762.386
Overige projecten voorgaande jaren	266.612	245.000	329.063
Restauratie park Over-Holland	133.304	456.680	10.083
Projecten NPL, nieuw	706.804	1.165.000	505.378
Overige projecten, nieuw	139.493	230.000	121.873
Totaal	1.543.050	2.400.001	1.728.783

Voor de restauratie van park Over-Holland zijn medio 2021 de vergunningen ontvangen. Daarmee kon het project in de herfst van 2021 eindelijk van start.

Niet alle voorgenomen projecten zijn afgerond in 2021. Daardoor zijn de gerealiseerde kosten lager dan begroot. Voor sommige projecten zijn extra baten geworven waardoor er minder aanspraak op NPL gelden hoeft te worden gedaan. Dit vrijgevalen NPL geld wordt ingezet voor aankopen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021 – LASTEN

Wervingskosten	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Personele lasten	162.010	152.849	146.581
Inhuur/ICT	90.432	100.000	97.483
Campagnes/eigen kosten materiaal	215.088	199.250	159.132
Totaal	467.531	452.099	403.196

Realisatie 2021:

De totale wervingskosten bedragen 4% van de totale lasten. Dit is onder de grens van 5% die door de organisatie is vastgesteld, conform de richtlijnen van het CBF.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2020:

Door extra inzet op fondsenwerving en campagnes zijn de kosten hoger dan vorig jaar.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021 – LASTEN

Kosten beheer en administratie	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Personele lasten	524.018	574.273	564.352
Overige personeelskosten	80.299	126.500	104.609
Inhuur	82.017	64.000	65.069
Huisvestingskosten	86.081	93.500	86.100
ICT/telefonie	188.915	165.000	163.080
Wagenpark	47.241	65.300	40.021
Overige kosten	90.099	108.500	93.078
Lidmaatschappen/contributies	71.022	75.000	64.915
Afschrijvingskosten	62.672	72.000	55.955
Buitengewone lasten	29.956		1.086
Uren doorbelast aan SDUM	-130.915	-160.000	-187.439
Uren doorbelast aan SKL	-14.278	-25.000	-64.212
Totaal	1.117.127	1.159.073	986.614

Realisatie 2021:

Onder Overige personeelskosten zijn o.a. kosten geboekt voor opleiding (15k), personeelsbijeenkomsten en -uitjes (7k), arbovoorzieningen (25k), thuiswerkvoorzieningen (6k) en salarisadministratie en werving en selectie (27k).

Onder Inhuur zijn o.a. kosten gemaakt voor inhuur ondersteuning hoofd bedrijfsvoering (31k), (arbeids-)juridisch advies (14k), een test van het beveiligingsniveau van de ICT omgeving (6k) en accountantscontroles (30k).

Huisvestingskosten betreffen vnl. schoonmaak (52k) en beveiliging (17k).

Overige kosten betreffen o.a. portokosten (28k), kopieerkosten (15k), overlegkosten (11k) en verzekeringen (27k).

De buitengewone lasten betreft een correctie over voorgaande jaren van toepassing van de BTW vooraf trek.

De totale kosten Organisatiebeheer en administratie bedragen 11% van de totale lasten. Dit is onder de grens van 15% die door de organisatie is vastgesteld, conform de richtlijnen van het CBF.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2020:*Totale personele lasten*

De totale personele lasten (van alle doelstellingen samen) bedragen 3.146k. Begroot was 3.177k. De personele lasten zijn lager dan begroot door personele wisselingen gedurende het jaar.

De totale personele lasten vorig jaar bedroegen 3.037k. De personele lasten in 2021 zijn hoger door cao effecten (60k) en een extra BBL-plaats binnen de afdeling Terreinbeheer.

Aan opleiding is in 2021 bruto 38k uitgegeven (tegen 37k in 2020). Dit is 1,2% van de totale personele lasten.

Personele lasten op doelstelling Kosten beheer en administratie

De personele lasten zijn lager dan vorig jaar door verschuiving van personeel naar doelstelling Strategie en Innovatie (ULLab). De personele lasten zijn lager dan begroot omdat de ondersteuning van het hoofd Bedrijfsvoering een groot deel van het jaar via inhuur is ingevuld in plaats van met eigen personeel. De post Inhuur is daardoor ook hoger dan begroot.

Voor identificatiedoeleinden

De overige personele lasten zijn lager dan begroot doordat in deze post een extra budget voor duurzame inzetbaarheid was voorzien (30k). Dit budget is gedeeltelijk gebruikt (6k). Daarnaast zijn ook door coronamaatregelen de lasten lager dan begroot (minder personeelsbijeenkomsten, minder reiskosten).

De ICT kosten zijn hoger dan begroot en dan vorig jaar door toename in aantal gebruikers en toegenomen kosten voor het IT platform na migratie eind 2020.

De kosten voor Wagenpark zijn te hoog begroot. De kosten zijn in lijn met vorig jaar.

De Overige kosten zijn lager dan begroot door minder verbruik kantoorartikelen door het vele thuiswerken en door een goedkoper printercontract.

De doorbelaste uren SDUM zijn lager dan begroot en lager dan vorig jaar door minder personele inzet op Openstelling en Draagvlak voor de molens. De doorbelaste uren SKL zijn lager dan begroot door minder inzet van eigen personeel UL. Door intensieve inzet van eigen personeel UL voor de renovatie van de brugwachterswoning van kasteel Loenersloot waren de doorbelaste uren SKL in 2020 fors hoger.

Saldo financiële baten en lasten	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Rentebaten	-73.786	-69.000	40.947
Bruto dividenden	54.130	60.000	65.406
Koersresultaten	906.883	120.000	210.287
Financiële lasten	-30.118	-96.100	-106.329
Totaal	857.110	14.900	210.311

Realisatie 2021:

De rentebaten bestaan uit negatieve rentelasten over de spaartegoeden. De lasten bestaan uit bank- en beleggingskosten.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2020:

De rentebaten zijn lager dan vorig jaar door de negatieve marktrentes op spaarrekeningen. Door uitstekende koersresultaten zijn de financiële baten fors hoger dan begroot.

De financiële lasten zijn minder negatief dan begroot en dan vorig jaar, door het besluit om de oprenting van de terugkoopverplichting erfpacht (86k) te laten vervallen (zie blz. 58 Stelselwijziging).

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING BEZOLDIGING (GEWEZEN) TOPFUNCTIONARISSEN EN TOEZICHTHOUDERS

Beloning, belastbare onkostenvergoedingen en beloningen betaalbaar op termijn voor alle leden van de Raad van Toezicht bedroegen in 2021 0 euro.

Functie(s)	Aard van de functie	Naam	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding	Werkgeversdeel van voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar	Datum einde dienstverband in het boekjaar	Omvang dienstverband <i>(in FTE)</i>
<i>Raad van Toezicht</i>								
Voorzitter	topfunctionaris	M. Kortbeek		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	N.J. de Vries		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.A. Swinkels		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A. van Gellicum		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	H. Runhaar		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.M.A. Pennarts-Pouw		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.B. Kingma		nihil				n.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

In 2021 hebben zich geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen voorgedaan.

Bezoldiging directie

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de stichting de Regeling beloning directeuren van goede doelen Nederland (GDN) ten behoeve van besturen en raden van toezicht. (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie in 2021 is niet gewijzigd ten opzichte van 2020.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn vallen binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag. De belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

Goede Doelen Nederland – Regeling beloning directeuren, geldig vanaf 1 januari 2020

Toepassing binnen Utrechts Landschap, december 2021.

Takenpakket directeur-rentmeester bestaat uit het geven van de dagelijkse leiding aan de drie stichtingen het Utrechts Landschap, de Utrechtse Molens en Kasteel Loenersloot.

<i>Blz.</i>	<i>Criterium</i>	<i>UL</i>	<i>Valt in categorie</i>	<i>Bijbehorende score</i>
5	Directe bestedingen	Omzet ordegrrootte: 5-10 mio euro	III (maar aan ondergrens)	110
	Reserves en fondsen	Ca 20 mio euro	I	10
	Werknemers/vrijwilligers	Werknemers ca 50 fte Vrijwilligers ca 750 x 3 uur per week = ca 60 fte	II	50
6	Complexiteit	Uitvoeringsorganisatie	Volledige uitvoerende organisatie (natuurbeheer wordt concreet genoemd)	145
7	Aansturing vanuit koepel	Zelfstandig opererend	Zelfstandig opererend	80
	Toezicht op directie	toezichthoudend orgaan heeft uitsluitend toezichthoudende rol	Beleidsbepalend	80
8	Directiemodel	Eenhoofdige directie	Geen reductie	100% van de score

Totaalscore: 475

Bijbehorend maximaal jaarinkomen per 1 juli 2020: I= 141.765 euro

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

BEZOLDIGING DIRECTIE

Naam	S.G. van Dockum
Functie	directeur-rentmeester

Dienstverband

aard (looptijd)	Onbepaalde tijd
uren	37
parttime percentage	100
periode	01/01-31/12

Bezoldiging (EUR)

Jaarinkomen	
brutosalaris	117.397
vakantiegeld	9.364
eindejaarsuitkering, 13e/14e mnd	0
variabele jaarinkomsten	0
Totaal jaarinkomen	126.761
Toegestaan maximaal jaarinkomen (BSD score 475)	141.765

SV lasten (werkgeversdeel)	10.010
Belastbare vergoedingen/bijtellingen	0
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	23.006
Overige beloningen op termijn	0
Uitkeringen beëindiging dienstverband	0

Totaal bezoldiging 2021	159.776
Totaal bezoldiging 2020	159.565
Toegestane maximale bezoldiging	209.000

Het jaarinkomen van de directeur (in loondienst) blijft binnen het maximum van EUR 141.765 (1 FTE/12 mnd) volgens de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar de website www.goededoelennederland.nl

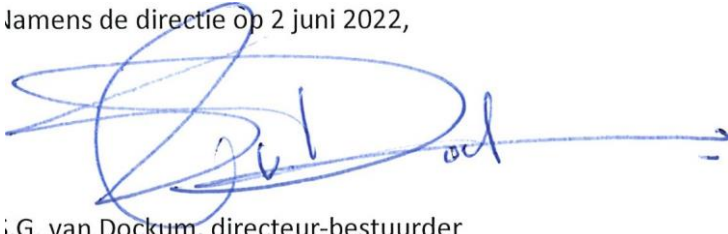
Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingen, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van 209.000 euro.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Ondertekening jaarrekening door de directie en de Raad van Toezicht

Namens de directie op 2 juni 2022,

i.G. van Dockum, directeur-bestuurder

Namens Raad van Toezicht op 2 juni 2022,

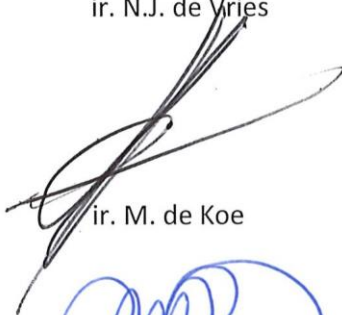
drs. M. Kortbeek, voorzitter

ir. N.J. de Vries

drs. A.A. Swinkels

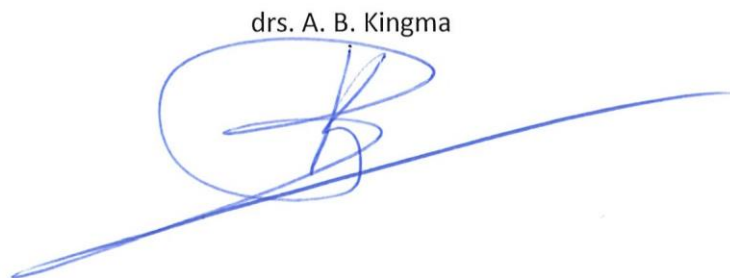
ir. M. de Koe

prof. dr. H. Runhaar

A.M.A. Pennarts

drs. A. B. Kingma

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁸⁶

OVERIGE GEGEVENS**Voorstel resultaatbestemming**

Het saldo van baten en lasten over 2021 wordt verwerkt overeenkomstig onderstaand opgenomen overzicht in de reserves en fondsen.

Bestemming resultaat	x1.000 euro	1-1-2021	dotatie	onttrekking	31-12-2021
- Continuïteitsreserve		6.000	0	0	6.000
- Reserve terugkoop erfpacht		5.000	835	0	5.835
- Reserve aankopen		5.388	1.617	1.685	5.319
- Bestemmingsreserves overig		849	0	7	842
- Bestemmingsreserve voorfin. activiteiten		1.734	213	0	1.947
- Fondsen beheer		3.015	0	104	2.911
- Fonds project Rodem		10	0	10	0
- Fonds bijdrage Postcodeloterij		1.324	938	1.186	1.075
- Fondsen op Naam		74	1	5	70
	Totaal	23.394	3.603	2.997	24.000

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening 2021 goedgekeurd in haar vergadering van 2 juni 2022,

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant bij de jaarrekening is opgenomen op de navolgende pagina's.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Het Utrechts Landschap

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2021 van Stichting Het Utrechts Landschap te De Bilt gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Het Utrechts Landschap per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Utrechts Landschap zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast onze jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de raad van toezicht;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Wij zijn op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, het verslag van de raad van toezicht, de overige gegevens en de bijlagen in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur-bestuurder en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen. In dit kader is de directeur-bestuurder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directeur-bestuurder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directeur-bestuurder afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directeur-bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directeur-bestuurder het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de stichtingsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directeur-bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur-bestuurder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directeur-bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen,
Stolwijk Registeraccountants & Belastingadviseurs B.V.

Toelichting bestedingen	Doelstellingen					Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Projecten	Totaal 2021	Totaal 2020
	Verwerving	Beheer gebieden en Openstelling	Instandhouding gebouwen	Draagvlak	Strategie					
2021										
LASTEN										
Subsidies en bijdragen										
Afdrachten										
Aankopen en verwervingen	2.111.897		22.821						2.134.719	2.621.515
Kosten materiaal primair proces		172.944	254.725	4.377			-195	18.091	449.941	445.990
Uitbesteed werk		1.029.909	366.164	282			3.119	1.005.292	2.404.766	2.153.028
Publiciteit en communicatie		44.081	620	237.286	1.000	212.966		57.546	553.499	420.304
Personeelskosten							3.122.650	110.613	3.233.264	2.928.332
Huisvestingskosten		135.426	7.956	252			86.081	735	230.450	198.682
Kantoor- en algemene kosten	12.534	188.338	252.918	33.498	78.281	92.554	472.720	350.772	1.481.616	1.807.929
Afschrijvingen en rente		1.889					62.672		64.562	57.844
	2.124.431	1.572.588	905.204	275.694	79.281	305.520	3.747.047	1.543.049	10.552.816	10.633.624

Bovenstaand overzicht is opgenomen in lijn met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 650. De kolom Begroting is niet vergelijkbaar in te vullen omdat de begrotingssystematiek niet op dit overzicht aansluit.

De cijfers in dit overzicht zijn een directe export uit de boekhouding. De totalen per doelstelling kunnen afwijken van de gerapporteerde totalen per doelstelling in de toelichting op de staat van baten en lasten omdat bij het samenstellen van de jaarrekening incidentele posten aan een andere doelstelling worden toegekend (bijvoorbeeld Projecten, personeelslasten).

tabel volgens Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen - Goede Doelen Nederland

Financiële baten en lasten

(exclusief oprenten erfpacht en bankkosten)

	(x 1.000 euro)	2021	2020	2019	2018	2017
Rentebaten uit spaarrekeningen en deposito's		-90	14	103	102	87
Rentebaten uit obligaties		0	0	0	0	0
Rente uit leningen u/g		16	16	16	16	16
Rentelasten		0	0	0	0	0
Subtotaal rentebaten en - lasten		-74	30	119	118	103
Dividend		54	65	59	46	33
Gerealiseerde koersresultaten*		479	0	0	0	0
Ongerealiseerde koersresultaten		428	210	744	-229	165
Subtotaal		907	210	744	-229	165
Totaal financiële baten en lasten		887	306	922	-65	301
Af: kosten van beleggingen		6	3	3	3	2
Netto beleggingsresultaat		881	303	919	-68	299
Gemiddeld belegd vermogen in jaar		19.431	20.994	19.068	16.300	16.888
Rendement uit beleggingen		4,5%	1,4%	4,8%	-0,4%	1,8%
Gemiddeld jaarlijks rendement in vijf jaar		2,4%				

* In 2021 zijn er effecten verkocht voor een bedrag van € 1.500k.

BEGROTING 2022

Als toekomstperspectief presenteren wij hier de begroting 2022 en raming 2023.

x 1.000 euro	Raming 2023	Begroting 2022
BATEN		
Baten van particulieren	1470	1430
Baten van bedrijven	125	125
Baten van loterijorganisaties	938	938
Baten van subsidies van overheden	3350	4243
Baten van andere org. zonder winststreven	100	163
Totaal van de geworven baten	5982	6898
Baten uit bezit	2757	2748
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	806	806
Overige baten	50	50
	3613	3604
Totaal van de baten	9595	10502
LASTEN		
<i>Besteed aan doelstellingen</i>		
Verwerving	1078	1077
Beheer gebieden	1820	1806
Openstelling	1489	1468
Instandhouding gebouwen	1445	1435
Draagvlak	478	498
Strategie en Innovatie	439	392
Projecten	2542	3397
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	9291	10073
Wervingskosten	491	487
Kosten beheer en administratie	1200	1187
	1691	1674
Totaal van de lasten	10981	11747
Saldo voor financiële baten en lasten	-1386	-1246
Saldo financiële baten en lasten	120	101
Saldo van baten en lasten voor resultaatbestemming	-1267	-1145